

Riksdagens protokoll

2008/09:107

Måndagen den 27 april

Kl. 11.00 – 14.06

Protokoll
2008/09:107

---

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 21 april.

2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2008/09:454

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:454 Sekretessproblem vid bekämpningen av skattefusk

av Bosse Ringholm (s)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 1 juni 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 24 april 2009

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Tf. expeditions- och rättschef

Interpellation 2008/09:455

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:455 Finanspolitiken och jobben

av Monica Green (s)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 1 juni 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 24 april 2009

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Tf. expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:461 Helikopterenhet till Afghanistan
av Allan Widman (fp)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 5 maj 2009.

Skälet till dröjsmålet är att statsrådet vid de svarstillfällena som finns före den 5 maj 2009 befinner sig på resa samt tar emot inkommande ministerbesök.

Stockholm den 22 april 2009

Försvarsdepartementet

Sten Tolgfors (m)

Enligt uppdrag

Nils Cederstierna

Expeditionschef

Interpellation 2008/09:462

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:462 Ekonomiskt stöd till asylsökande
av Bodil Ceballos (mp)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 4 maj 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa.

Stockholm den 17 april 2009

Justitiedepartementet

Tobias Billström

*Svar på
interpellationer*

3 § Svar på interpellation 2008/09:397 om nivån på svenska elpriser

Anf. 1 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Alf Eriksson har frågat mig vilka överväganden jag gör beträffande konsekvenserna för svensk industris konkurrenskraft av en höjning av svenska elpriser till den europeiska nivån.

Först av allt vill jag säga att en väl fungerande svensk, nordisk och nordeuropeisk elmarknad med fritt tillträde till näten för nya elproducenter är en förutsättning för att vi ska kunna nå de ambitiösa mål för klimat och förnybar energi som vi gemensamt satt upp inom Europeiska unionen. Detta beslut fattade den gamla socialdemokratiska regeringen tillsammans med andra EU-länder. Jag kan också konstatera att Energimyndigheten gör bedömningen att Sverige under lång tid framöver kommer att vara nettoexportör av el – el som ersätter fossile i våra grannländer. Det är alltså för mig självklart att vi även i framtiden ska verka för en öppen och integrerad nordeuropeisk elmarknad.

Vi har i dag en avreglerad elmarknad som är gemensam med övriga nordiska länder, och priset styrs av utbud och efterfrågan. Vi politiker sätter inte elpriset, vilket jag tycker är bra. Däremot påverkar vi priser genom olika styrmedel såsom skatter, handel med utsläppsrätter och elcertifikatssystemet. Jag och många med mig tycker att den nordiska elmarknaden fungerar bra och har varit till nytta för kunderna och miljön.

Den trend med långsiktigt stigande elpriser som vi sett beror på flera olika saker, främst beroende på ökade bränslepriser och kostnader för utsläppsrättigheter. Trenden beror till viss del också på ett ökat handelsutbyte och en successivt större integration mellan de nordiska och de nordeuropeiska marknaderna. Jag tror dock att integreringen på längre sikt kommer att leda till stabilare och utjämnade priser både i Norden och på kontinenten genom att vi på ett bättre sätt kan utnyttja alla de effekt-källor som finns att tillgå i det samlade energisystemet. Därmed drar vi nytta av de respektive fördelar som det vattendominerande svenska och nordiska och det kraftvärmebaserade systemet i norra Europa ger. Likaså är jag övertygad om att ett sådant större energisystem leder till ökad försörjningstrygghet.

Målet för regeringens elmarknadspolitik är att åstadkomma en effektiv elmarknad med väl fungerande konkurrens som ger en säker tillgång på el till internationellt konkurrenskraftiga priser. Att skapa ett näringsklimat som stärker svenska företags internationella konkurrenskraft, oavsett om dessa är industriföretag, elföretag eller tjänsteföretag, är högsta prioritet för mig.

Den svenska klimat- och energiöverenskommelsen är den mest ambitiösa planen i världen i dag. Överenskommelsen ger mycket goda förutsättningar för en trygg energiförsörjning för industrin samtidigt som vi värnar klimatet.

Anf. 2 ALF ERIKSSON (s):

Herr talman! Tack, näringsministern, för svaret.

Visst har vi en avreglerad marknad; tillgång och efterfrågan styr till viss del priset. Problemet är att vi fortfarande under årets alla timmar har en för liten produktion för den nordiska marknaden. Det är därför som vi råkar ut för den marginalprissättning som sker på elenergi, det vill säga att det är den sista producerade kilowattimmen som bestämmer priset på elen i landet. Det råkar vara så att det är de fossila bränslena som har den högsta driftskostnaden, där kolkondensen ligger högst. Finns det kolkondens i systemet sätts priset utifrån den, och det innebär att det blir högre priser än vad som är befogat med tanke på att hälften av vår elproduktion kommer från vattenkraften, som har den lägsta driftskostnaden. Den gamla kärnkraften – man får säga gammal i dag – har också betydligt lägre kostnader. Det innebär att producenterna tjänar väldigt bra med pengar. Det är klart att man då vill behålla det här systemet.

Problemet är att vi konsumenter och framför allt vår basindustri får betala. Industrin sålde för ett antal år sedan stora vattenkraftstillgångar – det ångrar de säkert i dag. Vad jag förstår trodde man från industrins sida att staten aldrig skulle godta att dessa höga marginalvinster hamnade i kraftbolagens fickor. Man trodde naturligtvis att staten skulle ta in de övervinster som det blev, för övervinster blir det. När vi lägger skatt på fossila bränslen fungerar det här systemet så att kraftproducenterna tjänar ännu mer pengar. Skatten läggs på toppen på kostnaden för kolkondens, vilket innebär att man tar ut det högre priset även för vattenkraft, vindkraft och kärnkraft.

Vi har möjlighet att slippa det här fenomenet eller i alla fall dämpa effekterna. Marginalkostnadsprincipen kommer att vara kvar, men vi kan

ta bort det dyraste produktionssättet, nämligen kolkondensen. De utbyggnadsplaner som nu finns och de prognoser som Energimyndigheten, och för den delen också regeringen, visar innebär att vi får en rätt kraftig överproduktion och kan sälja energi. Men om vi då ser till att utvidga den marknaden så att vi spänner ut över hela Europa och låter hela Europa ingå i systemet kommer trots detta överproduktionen i Norden att bli styrd av kolkondenspriset i Tyskland.

Anser näringsministern att det är befogat att vi ska ha dessa priser och äventyra vår basindustri?

Anf. 3 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! I riksdagsvalet 2010 kommer i just energifrågan två klara alternativ att stå mot varandra, eller rättare sagt ett klart alternativ mot en rödgrön röra. Nu vill jag gärna att interpellanten lyssnar noga.

Maria Wetterstrand, som tillhör ett av de tre partier som ska ingå i vänsterkoalitionens regeringsalternativ, sade så här i lördags enligt Miljöpartiets egen hemsida: ”En rödgrön regering kommer efter nästa val att pröva möjligheten att stänga reaktorer. Läget har aldrig sett bättre ut än nu. Det kommer att vara både möjligt och rimligt, och Miljöpartiet kommer att driva detta hårt ...” Det innebär alltså att Miljöpartiet kommer att vilja minska utbudet av elektricitet eller elproduktion i Sverige.

Alf Erikssons parti vill dessutom avskärma den svenska marknaden från övriga Europa. Här kommer det alltså att vara två krafter som båda verkar för ett minskat utbud och en minskad flexibilitet på den nordiska och den svenska elmarknaden. Det kommer med naturnödvändighet att göra att priset på el blir högre.

Vi kan ju tänka oss en rödgrön regering – det kommer förhoppningsvis inte att inträffa – där den ena falangen sitter och kräver att elproduktionen ska minska inom landet och den andra säger att vi dessutom ska omöjliggöra import, om så skulle behövas, från övriga Europa. Ja, kvar sitter då de stackars konsumenterna, industrin och inte minst basindustrin som kommer att erfara att priserna går upp, upp, upp. Och Miljöpartiet hurrar.

Som sagt var: En rödgrön regering kommer efter nästa val att pröva möjligheten att stänga reaktorer, enligt Maria Wetterstrand. Hon tycker dessutom att läget aldrig har sett bättre ut än nu. Både industri och konsumenter månne bäva inför det regeringsalternativet.

Nej, jag tror att just i den här frågan har alliansen ett väldigt övertag i trovärdighet, inte bara politiskt utan dessutom ekonomiskt, inför detta hemska öde som skulle kunna drabba Sverige med en regering som både vill minska den inhemska produktionen av el och vill minska möjligheterna att importera el från andra länder.

Anf. 4 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Jag måste säga att jag har lite svårt att förstå frågan från Alf Eriksson, för det system vi har nu är i mångt och mycket det system som Socialdemokraterna själva har byggt upp. På den tiden trodde ni ju på både en nordisk elmarknad och en alleuropeisk elmarknad. Det var också den ståndpunkten ni drev på EU-nivå. Nu står Alf Eriksson här och

låtsas inte kännas vid det här systemet över huvud taget. Nu pratar vi svensk basindustri, och då blir det en helt annan politik som får gälla.

I andra sammanhang är jag här och diskuterar klimatfrågan, och då har vi några andra som ställer otroligt höga krav på att vi ska minska utsläppen här i Sverige. Det är ingen måtta på vilka krav ni kan ställa på svensk industri då. Och då är ni inte i närheten av att diskutera låga elpriser eller låga kostnader för svensk basindustri, utan då är det någonting helt annat.

Det system som finns i dag tycker jag är bra, dels att det är en avreglerad elmarknad, dels att vi mer och mer försöker förstärka den nordiska elmarknaden. Det innebär att Svenska kraftnät nu har ökade möjligheter att bygga ut nätet inom Sverige men också i koppling till de nordiska grannländerna. Det gör att vi får en mycket effektivare elmarknad och att vi kan komplettera med våra energislag från respektive länder. När vi har bra med vattenkraft kan något annat land behöva hjälp från oss och vice versa. Vi kan också se att den vindkraftsutbyggnad som sker nu bidrar till en bra balans till vattenkraft och andra energislag. Det här är bra. Det är bra för en väl fungerande elmarknad.

När ni socialdemokrater genomförde det här var väl aldrig tanken att ni skulle ha en statlig prispolitik. Åtminstone gav ni aldrig sken av det när ni satt i regeringsställning. Men nu får man nästan känslan av att ni skulle vilja sitta i regeringsställning och peka ut hur priserna ska vara till svensk basindustri.

Jag tror på marknadsekonomi, också när det gäller det här. Det som är bra när man öppnar marknaden är att det är fler företag som kan konkurrera. Och får vi en väl fungerande nordisk elmarknad har vi också som kunder större möjligheter att köpa el från fler bolag än de få som vi har här i Sverige.

Sedan skulle jag vilja veta vad som är ert besked till Baltikum. Den mest aktuella kabeln som finns nu är den till Baltikum, och den är jag uppvaktad om nästan varje vecka. De baltiska länderna har nämligen fått löfte om att om de stänger Ignalina ska vi andra ställa upp solidariskt och se till att det fungerar väl för dem. De har också en hemläxa att göra.

Baltkabeln är den mest aktuella kabeln nu. Vad de baltiska länderna vill nu är att koppla ihop sig med den nordiska marknaden. Innebär interpellationen som Alf Eriksson ställer att ni säger nej till baltkabeln? Innebär det att ni ska säga till de baltiska staterna att ni inte vill ha med dem att göra, att de får klara sig bäst de vill? Innebär det att ni nu säger nej också till EU, att vi nu inte ska ha någon alleuropeisk elmarknad utan att vi på sin höjd ska ha en nordisk elmarknad? Kanske det är en svensk ni tänker er.

Ni måste ge några svar och besked om vad som är er tanke i detta. Att ni kritiserar höga elpriser räcker inte. Människor som lyssnar till er vill ju veta vad ert alternativ är om nu regeringens är så dåligt. Alf Eriksson har chansen att här i talarstolen berätta vad som är ert alternativ. Jag tror att det är väldigt många som önskar få ett besked om detta.

Till sist undrar jag: Om det nu är så att man kritiserar kolkraften och annat, vad är då ett bättre sätt än att bygga ut det förnybara och växla ut kolkondensen? Det är ju så vi måste göra. Och kan Sverige vara nettoexportör av ren och förnybar el, vad kan då vara ett bättre bidrag till Europas miljö än just det?

Anf. 5 ALF ERIKSSON (s):

Herr talman! Vi har den nordiska marknaden och vi behöver, som näringsministern säger, en marknad som är lite större för att balansera en större andel förnybar energi, framför allt vindkraft. Det håller jag fullständigt med om. Men det finns ju gränser för det här behovet också. Det finns ingenting som säger att vi behöver en marknad som spänner över hela Europa, att vi i den kalla Norden ska vara nettoexportör av energi till det varma Sydeuropa. Det går liksom inte ihop.

Näringsminister Maud Olofsson blundar för marginalprissättningens problematik när vi talar om det här. Vi har sagt att vi vill ha en nordisk elmarknad, och vi har en nordisk elmarknad. Vi har också sagt att av solidariska skäl bör vi ställa upp på baltkabeln. Det är ett klart besked. Men sedan räcker det, för det finns ingen anledning att i någon större omfattning knyta ihop oss för att importera el till dyra europeiska elpriser.

Herr talman! Det är jobben det handlar om. Våra råvaror som vi förädlar i vår basindustri har varit och är till stor del förutsättningen för vårt välstånd. Vi har kunnat förädla våra råvaror på grund av att vi har haft billig energi. Det har kompenserat för vårt läge i förhållande till de stora exportmarknaderna ute i Europa. Vi har alltså längre väg att transportera produkterna än vad våra konkurrenter har. Därför behöver vi något på plussidan, och det har vi haft på energisidan, vilket kommer att raderas ut om utvecklingen med marginalprissättning utifrån de europeiska priserna ska fortsätta.

Det finns två vägar att gå. Den ena är att vi använder våra råvaror, och dit räknar jag också energi, att vi förädlar dem så långt det är möjligt och säljer våra färdigförädlade produkter på marknaden. Det skapar jobb i landet. Det skapar det välstånd som vi behöver.

En annan fråga är Vattenfalls ställning. Vattenfall tjänar i dag väldigt mycket pengar på just marginalprissättningen, och det gör naturligtvis också de andra kraftbolagen. Jag kan väl smälta att Vattenfall tjänar bra med pengar om man investerar dem i förnybar energi och följer de politiska riktlinjer som vi lägger fast bland annat här i Sveriges riksdag.

Majoriteten har sagt att under innevarande mandatperiod ska Vattenfall inte säljas. Betoningen på ”innevarande” innebär att det kan bli något annat om drygt ett år. Med dessa förutsättningar skulle en utförsäljning av Vattenfall innebära att vi inte fick ta del av de tillgångar som Vattenfall får på grund av marginalprissättningen.

Hur blir det med Vattenfall under nästa mandatperiod om Maud Olofsson får sitta kvar?

Anf. 6 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! Alf Eriksson säger att det gäller jobben och basindustrin. Men ni ska ju regera ihop med ett annat parti som vill lägga ned hälften av elproduktionen i Sverige. Maria Wetterstrand säger att läget aldrig har sett bättre ut för att minska denna produktion.

Då blir det precis som med jordgubbarna på sommaren. Är det ont om jordgubbar stiger priset. Det är samma sak här. Minskar utbudet av el kommer priset på el att stiga. Det är inte konstigt utan fullständigt naturligt och vanligt, vilket erfarenheten talar för.

Alf Eriksson säger att det inte finns någon anledning att koppla ihop sig med övriga Europa och att det inte finns något som säger hela Europa. För det första bryter detta mot EU:s elmarknadsdirektiv. Den regering som Alf Eriksson vill ha kommer att bryta mot ett numera ganska centralt EU-direktiv. Det är alltså en ogenomförbar politik att snörpa av Norden.

För det andra var ingen annan än Mona Sahlin en intensiv frihandlare på detta område. Ni har gjort ett lappkast efter valet 2006. Så sent som fyra månader före valet sade Mona Sahlin i ett svar till Hans Backman, Folkpartiet: Genomförandet av elmarknadsdirektivet, som alltså talar om fri handel med el, och skapandet av en inre marknad för el syftar till att ge positiva effekter för konkurrensen och därmed kunderna. Det är därför viktigt att direktivet implementeras i alla medlemsstater så att förutsättningar för en fullt fungerande och konkurrensutsatt inre marknad skapas.

Vidare sade hon: Krav på att begränsa eller diskriminera export eller import av el förekommer inte på de många möten som jag som minister har med mängder av svenska företag och näringslivsföreträdare.

Det är tydligen helt andra toner nu. En viss anpasslighet och populism kan jag ana.

Anf. 7 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Jag tycker att det här är ett spel för galleriet. Ni sade ja till detta. Precis som Carl B Hamilton sade tycker Mona Sahlin dessutom att detta är bra. Ni har själva varit med och drivit igenom en alleuropeisk elmarknad och att Sverige ska finnas med på den.

Ni säger ja till baltkabeln. Ja, det är den kabel som är aktuell. Polenkabeln är redan byggd. Den gav ni själva tillstånd till.

Vi vill naturligtvis att de europeiska länderna ska kopplas samman. Försök, Alf Eriksson, att gå ut i Europa, med tanke på gaskris och annat, och säg: Vi socialdemokrater tycker inte att man ska koppla ihop Europa till en väl fungerande marknad.

Säg det till Bulgarien, Polen, Ungern och de andra länderna! Jag tror inte att det är något populärt budskap. Ni kommer att få det svårt i EU-valrörelsen om stängda gränser är Socialdemokraternas valbudskap.

Det är klart att vi måste ha en europeisk elmarknad som fungerar. Det är klart att det finns en gemenskap i att vi får en klimat- och energipolitik som fungerar i hela Europa. En viktig del i detta är en fungerande elmarknad.

Alf Eriksson vet att om man har ett överskott tjänar man alltid på det. Det är tack vare att vi har gett tydliga besked och styrmedel till elproducenterna som vi har ett överskott just nu. Det innebär att vi har lägre elpriser än våra konkurrenter, bara tack vare det. Regeringens plan är att fortsätta detta. Fram till 2020 ska vi ha 25 terawattimmar förnybar energi som kommer in i vårt system. Det är klart att det spelar roll också för svensk basindustri.

Det som också kommer att spela en viktig roll och som Alf Eriksson inte vill svara på är: Vad ger ni för besked till industrin när det gäller utsläppen och utsläppshandeln?

De krav ni ställer på att minska utsläpp här i Sverige kommer dramatiskt att förändra svensk basindustris och svenska företags möjlighet att konkurrera. Ni tycker att de ska ha helt andra spelregler än de europeiska

företagen. Ni har ännu inte presenterat listan över de styrmedel som ni kommer att behöva. Ni vill inte presentera den, framför allt inte före den 1 maj. Men när ni tvingas presentera hur ni ska minska utsläppen med så mycket som ni har sagt i er motion kommer det att innebära mycket höjda skatter och andra kostnader för att få igenom det. Nu finns det möjlighet att berätta vad det innebär för svensk basindustri.

Vi har en ambitiös klimat- och energipolitik, men vi tycker också att den ska förenas med konkurrenskraft och bra möjligheter att skapa jobb här hemma. En fri nordisk elmarknad som kopplas ihop med Baltikum och en europeisk elmarknad är ett ypperligt sätt att förena en ambitiös klimatpolitik med en ambitiös energipolitik. Det är precis det som uppgörelsen går ut på.

Anf. 8 ALF ERIKSSON (s):

Herr talman! Jag har ställt interpellationen till näringsministern. Jag kommer inte att beröra Carl B Hamiltons inlägg, för han är inte näringsminister. Hans uppfattning i energipolitiken är dock välkänd.

Jag var på studiebesök på Vattenfalls försöksanläggning på Schwarze Pumpe i Tyskland för några veckor sedan. Man berättade att det skulle kosta 8–10 öre extra per kilowattimme om systemet att lagra koldioxid från kolkraft sattes i sjön. Vem får betala det om vi har marginalprissättning? Jo, det får den svenska konsumenten och basindustrin göra. Kostnaden läggs på vattenkraft, kärnkraft och så vidare. Är det rimligt att vi har ett sådant system när vi har fasat ut kol och satsar mycket på förnybara energimängder? Är det rimligt att vi ska betala för lagringen i Tyskland?

Det enda svar jag får av näringsministern är att den gamla s-regeringen var med på detta system. Vi var med på den nordiska marknaden och vi var med om ett utbyte, men vi har aldrig varit med om att låta den europeiska elmarknaden styra priset i Sverige. Anser näringsministern att det är rimligt att vi ska ha ett system där marginalprissättningen riskerar att slå ut stora delar av svensk basindustri?

Anf. 9 MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Jag konstaterar att Alf Eriksson och Mona Sahlin är oense i denna fråga. Mona Sahlin är hederlig nog att stå upp för det den förra regeringen sade, men det kan ha att göra med att hon själv satt i regeringen. Hon var tillsammans med den övriga regeringen med om att säga ja till en europeisk elmarknad. Hon säger fortfarande att hon står bakom det, så Alf Eriksson har väl en del att göra i sitt eget parti.

Det var dessutom den förra, socialdemokratiska regeringen som var ansvarig när Vattenfall köpte kolkraft i Tyskland, så båda dessa saker – besluten om en europeisk elmarknad och inköp av kolkraft i Tyskland – bär Socialdemokraterna ansvar för.

Jag menar att det bästa sättet att få en ambitiös klimat- och energipolitik är att sätta upp höga och ambitiösa mål och att se till att svensk industri har samma konkurrenskraft som övrig industri. Därför kommer överenskommelsen i Köpenhamn att vara helt avgörande. Då får vi globala spelregler för globala företag; det är vad basindustrin är.

Regeringen är inriktad på att vi ska klara en sådan uppgift. Det kommer att bli väldigt tufft. Jag hoppas att oppositionen inser vilken betydelse man har när det gäller att hjälpa regeringen med att åstadkomma en sådan sak. Jag tror att det råder bred enighet om detta.

Vi behöver också bygga ut näten så att alla de som nu investerar i ny el- och energiproduktion verkligen kan distribuera den. Svenska kraftnät har fått möjlighet att öka ramarna för att kunna investera i mer elnät, både i Sverige och på en nordisk marknad.

Om fler investerar blir det bättre konkurrens. Om fler investerar får vi lägre elpriser i förhållande till andra. Det är det som är vägen framåt, inte att stänga gränser. Det är en återvändsgränd, Alf Eriksson, att säga: Stäng gränserna.

Ni har provat att stänga gränserna för människor. Prova inte det igen. Det är ingen framkomlig väg.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 2008/09:410 om fossilgasutbyggnad

Anf. 10 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Renée Jeryd har frågat mig om jag har övervägt vilka konsekvenser en storskalig naturgasutbyggnad kommer att få för den planerade utbyggnaden i Sverige av biokraftvärme och om jag har gjort beräkningar att Sveriges försörjningstrygghet skulle öka genom storskalig introduktion av naturgas i Sverige.

Den 17 mars i år presenterade regeringen sin sammanhållna klimat- och energipolitik. Den innehåller bland annat en rad mycket ambitiösa mål till år 2020. Minst 50 procent av den energi som används ska vara förnybar, energianvändningen ska vara 20 procent effektivare och utsläppen av växthusgaser ska vara 40 procent lägre i den icke handlande sektorn. Regeringens långsiktiga prioritering är att avveckla fossila bränslen för uppvärmning och att få en fordonsflotta som är oberoende av fossila bränslen.

Regeringens politik innebär att de fossila bränslenas konkurrenskraft begränsas. Svaren på Renée Jeryds båda frågor är därför nej. Eftersom vi inte planerar att ha någon storskalig utbyggnad av naturgas behöver vi heller inte analysera eller göra beräkningar utifrån detta.

Anf. 11 RENÉE JERYD (s):

Herr talman! Det är första gången som jag står här i en interpellationsdebatt. Det känns både spännande och lite nervöst.

Jag vill börja med att tacka ministern för svaret. Jag tycker bara att ministern har valt ett alltför enkelt svar genom att helt kategoriskt svara nej rakt av, utan att föra några längre resonemang om frågeställningarna.

Är nej verkligen ett nej i den här frågan? Både ministern och regeringen har ju på senare tid ändrat vissa nej till ja, även sådana nej som alla trodde var definitiva och huggna i granit.

I brödtexten till ministrarnas svar kan man läsa om långsiktiga prioriteringar och ett närmast fossilfritt samhälle. Dessutom hänvisas till rege-

ringens sammanhållna klimat- och energipolitik. Det är utifrån den politiken och de energiutspel som gjordes innan propositionen lämnades som jag ställer mina frågor.

I utspelen och i propositionen kan man läsa: Naturgas kan ha betydelse under en omställningsperiod. Infrastruktur för naturgas kan utvecklas på kommersiella villkor och på ett sätt som understöder en successiv introduktion av biobränslen.

Det är just ordet kommersiell som är nyckelordet för mig. Som jag tolkar det är det okej bara det är kommersiellt. Marknaden ska styra. Marknaden ska lösa klimatkrisen åt oss politiker på ett kommersiellt sätt.

Ordet kommersiell innebär för mig en öppning för större fossilberoende i Sverige och riskerar att förnybar kraftvärme baserad på biobränsle slås ut.

Jag ställer min fråga igen: Ser inte ministern konsekvenserna för biokraftsutbyggnad med kommersiell utbyggnad av naturgas?

Vi vet ju alla att hur användningen av biogasenergi i Sverige utvecklas framöver beror på en mängd faktorer. Samhällets värderingar av miljöfrågor och hur det omsätts i politiska styrmedel påverkar vilken roll bioenergin kommer att spela i energisystemen.

Herr talman! Svensk Fjärrvärme beräknar att utan naturgasutbyggnad svarar biobränslen de närmaste åren för 33 terawattimmar av fjärrvärmebehovet. Med naturgasutbyggnad kommer det att bli endast 10 terawattimmar. Förstår ministern konsekvenserna?

Ökat beroende av naturgas innebär högre koldioxidutsläpp för Sverige. Om jag har förstått regeringen rätt är det ju detta som regeringen vill undvika eftersom man har satt upp målet att till år 2020 minska växthusgaserna med 40 procent.

I denna fråga tycker jag att regeringen skickar dubbla signaler. Känslan är att regeringen inte fullt ut tar klimathotet på allvar. Man vågar inte fullt ut tro på en omställning till förnybart eftersom det är kommersiella intressen och inte politisk vilja som ska styra omställningen, trots alla politiska överenskommelser som gjorts här i Sverige, i EU och i FN. Marknaden, den kommersiella, ska styra arbetet för klimatet.

Det är så jag tolkar regeringens öppning för kommersiella villkor för naturgasinfrastrukturen. Har jag tolkat det rätt?

Anf. 12 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Låt mig först välkomna Renée Jeryd till interpellationsdebatten. Det är lite stökigt i början, men man kommer i gång.

På den sista frågan, om tolkningen, är svaret nej. Det är därför jag svarar som jag gör. Det finns ingen anledning att spekulera i någon storskalig utbyggnad av naturgas av det enkla skälet att vi inte tänker oss någon sådan. Om Renée hade läst vidare i propositionen hade hon kunnat läsa: Några planer på en utvidgad storskalig utbyggnad av naturgas till hushåll och företag är inte aktuella i Sverige.

När det gäller den rysk-tyska gasledningen står det: Av den ansökan som lämnats in av de kommersiella aktörer som står bakom den föreslagna rysk-tyska gasledningen framgår att någon grenledning till Sverige inte är aktuell.

Vi har gett besked om detta. Det spelar ingen roll om Renée Jeryd försöker misstänkliggöra det vi säger. Vi tror inte på de fossila bränslena. Vi ska fasa ut dem. Har man satt ett ambitiöst mål på 40 procent minskade koldioxidutsläpp till år 2020 kan man inte börja introducera något som skulle öka utsläppen.

Jag kan upplysa Renée Jeryd om att den inställning till gasledning som finns beskriven är densamma som den socialdemokratiska regeringen tillsammans med Centerpartiet en gång förde till torgs, nämligen att det inte ska vara några statliga subventioner till gasnät. Det är det som menas med det som står om de kommersiella villkoren. Jag tror att det är sunt. Staten är inte intresserad och ska inte vara med och bygga gasledningar.

Vår klimat- och energipolitik är den mest ambitiösa i världen. Den bygger på att vi ska bygga ut det förnybara.

Man ska skilja på biobränsle och biogas. Den utveckling av biogas som vi ser nu är otroligt positiv. Det är mycket utveckling på landsbygden. Vi höjer anslagen och investeringsstöden till biogasanläggningar för att stimulera utvecklingen av den. Den kan komma att behöva infrastruktur. Det måste finnas möjlighet för kunderna att tanka sina bilar. Vi måste fundera över hur en effektiv infrastruktur ser ut för biogasen så att kunderna kan tanka de här bilarna och tors köpa dem.

Jag tror att det finns mycket positivt att göra på biogasområdet. Det ska vi fortsätta med. Biobränslen kommer fortsatt att spela en helt avgörande roll för vår energiförsörjning, men det är en helt annan fråga.

Biogasen kommer att vara betydelsefull. Vi kommer inte att ha någon storskalig utbyggnad av naturgasen.

Anf. 13 RENÉE JERYD (s):

Herr talman! Svaret från ministern borde göra mig trygg, men trots den mest ambitiösa energipolitiken borde naturgasen, eller fossilgasen som den borde kallas, inte vara något annat än en parentes i svensk energipolitik. Den som tror att naturgasen kan vara ett alternativ när oljekällorna sinar blir besviken. Den fossila gasen räcker inte längre än oljan. Fossilgas orsakar samma klimateffekter som bensin och diesel.

Flera offentliga utredningar har kartlagt att där naturgasledningar dras fram minskar marknaden för bioenergi. Den billigare fossilgasen konkurrerar ut den miljöanpassade men dyrare biogasen på de orter dit ledningarna dras.

Vilka blir egentligen konsekvenserna av biokraftsutbyggnaden med en kommersiell utbyggnad av naturgasen?

Den stora potentialen för biogasenergi är beroende av vilken efterfrågan det är på biobränslen och vad den kostar. Konsumenter tenderar att köpa det billigaste.

Storskaliga investeringar kring fossilgas förhindrar utvecklingen av mer förnybara och icke klimatpåverkande energislag som biogas.

Det sägs ibland att naturgasledningar även kan användas för transport av gaser som framställs ur biomassa. Jag har fått lära mig att det i praktiken är ganska orealistiskt. Volymerna av rötgas och deponigas är för små, och den termiska gasen håller fel kvalitet. Naturgas kan man använda på längre sträckor och biogas på kortare sträckor.

Vi vinner alltså egentligen ingenting på att bygga ut infrastrukturen för naturgas om inte infrastrukturen kan användas även för biogas. Vem tror vi kommer att bygga två parallella system?

Jag får hoppas att det som ministern säger är sant, alltså att vi ska låta naturgasen bli en mycket kortvarig parentes i den svenska energipolitiken och att det kommersiella inte ska styra.

Min bedömning är att om vi gör en storskalig utbyggnad av naturgasnätet kommer det med största sannolikhet att ta marknadsandelar från biobränslen. Om vi tillåter en utbyggnad av naturgas och öppnar upp för intressenter som exempelvis Ryssland är det inte så lyckat med tanke på vad man kan se ute i Europa där Ryssland är en stor exportör av gas.

Jag har ytterligare två frågor. Kan man verkligen lita på regeringen när det gäller att naturgasen är en parentes i energisystemet som skyndsamt ska fasa ut till förmån för biobränslen? Kan man lita på att bedömningen av naturgasledningarna kommer att ske vid tillståndsprövningen och att det inte kommer att ske kommersiellt?

Anf. 14 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Jag ska svara på de två sista frågorna. Kan man lita på regeringen? Självklart kan man lita på regeringen. När vi har formulerat den mest ambitiösa klimat- och energipolitiken i hela världen har vi gjort det därför att vi vill vara i den positionen.

När det gäller tillstånd för gasledningar har vi samma position som den förra socialdemokratiska regeringen hade, nämligen att det ska vara tuffa miljövillkor och inget statligt stöd.

Jag tycker att Renée Jeryd ska tänka på att i fråga om synen på en eventuell introduktion av naturgas, till skillnad från vad som gäller många andra energifrågor, finns det en väldigt bred enighet. Jag har därför lite svårt att se vem Renée Jeryd debatterar mot eftersom vi är helt överens om att naturgasen är ett fossilt bränsle. Eftersom vi har sagt att vi ska fasa ut de fossila bränslena har vi ingen anledning att se att naturgasen i så fall kommer in och ersätter något annat fossilt bränsle. Det är snarare så att den här regeringen förstärker insatserna när det gäller biogas.

Jag vill återigen påpeka att det är skillnad på biobränslen och biogas. Biogas är det som jag hoppas att vi tankar i våra framtida traktorer och i våra framtida bilar. Men vi måste fundera ut hur vi får en bra infrastruktur, därför att de som nu producerar och de biogasanläggningar som växer fram måste nå fram till sina kunder och konsumenter. Du och jag som kanske får köpa en biogasbil måste också ha möjlighet att tanka. Det har varit problem till exempel här i Stockholmsområdet. Det har varit svårt att kunna tanka.

Det kommer alltså att byggas ut biogasanläggningar som kommer att skapa jobb på landsbygden, och vi kommer att få ett mycket bättre kretsloppstänkande när det gäller att ta till vara en massa avfall. Biogasutveckling är därför någonting väldigt positivt, inte minst för svensk del.

Anf. 15 RENÉE JERYD (s):

Herr talman! I och med att jag är från Västsverige vet jag hur utbyggnaden av biogas kan se ut. Vi i de västra delarna av Sverige är väldigt lyckligt lottade just när det gäller att ha många tankställen just för biogas.

Det är genom att vara ledande i arbetet med att bryta olje- och gasberoendet som Sverige kan fungera som ett föredöme för andra. Vi kan skapa arbetstillfällen i Sverige genom att inte bygga in oss i mer olje- och gassatsningar. Genom fossilfria lösningar klarar vi inte bara klimatet utan även jobben, precis som ministern är inne på.

Det handlar inte bara om biogas, utan vi kan också använda oss av biomassa som ett alternativ. Biomassan har vi i våra stora svenska skogar. Den behöver inte importeras. Vi bygger därför inte in oss i något importberoende.

Då kanske lösningen inte är den som regeringen skriver i energipropositionen, nämligen att den svenska naturgasmarknaden ska vidareutvecklas så att en effektiv naturgasmarknad med fungerande konkurrens kan uppnås.

Jag gör inte bedömningen att det är ekonomiska och kommersiella styrmedel som är det mest effektiva sättet att påverka den svenska naturgasanvändningen för att styra utvecklingen mot en större andel förnybar energi och mindre utsläpp av växthusgaser. Jag gör bedömningen att det är ekonomiska och politiska styrmedel, till exempel klimatinvesteringsbidrag, Klimp, som kan styra utvecklingen mot en större andel förnybart och mindre utsläpp av växthusgaser.

Herr talman! Jag har hört ministrerns svar, och jag är glad över att hon har svarat, men jag är inte riktigt nöjd med svaren.

Anf. 16 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Jag tror att Renée Jeryd och jag är mer överens i denna fråga än i många andra frågor.

Det är viktigt att sätta upp tydliga mål. Där har regeringen sagt att vi ska ha en fossilfri fordonsflotta till 2030. Det är ett mycket ambitiöst mål, och alla länder som hör det säger att det är mycket intressant att vi gör detta.

Men vi måste göra det enkelt för kunder och konsumenter att köpa detta. Vi måste ha en infrastruktur som fungerar. Det måste finnas tankställen, det måste finnas fordon och det måste finnas demonstrationsanläggningar. Regeringen tillför en massa resurser för att åstadkomma detta.

Jag tror att vi kan vara en förebild, som Renée Jeryd säger, på detta område precis som på många andra områden.

Det finns ett annat styrmedel som är väldigt viktigt, och det är koldioxidskatten. Den visar sig styra mot helt rätt saker. Den innebär att koldioxidutsläppen beskattas, att man styr bort från det som vi inte vill ha, nämligen ökade koldioxidutsläpp, och att det nya stimuleras fram.

Socialdemokraterna har varit lite tveksamma i sin syn på koldioxidskatten, vilket jag beklagar eftersom det kanske är det mest effektiva styrmedel som vi har.

Men jag hoppas att vi framöver kommer att se en ökad utveckling när det gäller just biogasen, och jag tror att det kommer att ske. Jag invigde en anläggning i Falkenberg nyligen, och jag vet att man i Västsverige är mycket duktig på detta. Men det finns stora svarta fläckar i Sverige. Vi kan därför göra mycket mer.

Jag hoppas också att vi kan utveckla teknik och teknologi som vi kan exportera. Det är nämligen många länder som skulle behöva producera biogas från sitt avfall och annat som man har i ett samhälle.

Jag är därför mycket positiv till allt detta som sker, och jag tror att vi kan förenas i den synen.

Sedan tror jag att Renée Jeryd kan lita på regeringen i detta sammanhang.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2008/09:458 om polisresurser i år

Anf. 17 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Thomas Bodström har frågat mig när jag avser att ta initiativ för att få polisens ekonomi i balans.

Regeringen har precis lagt fram förslag till riksdagen om att polisen ska tillföras ytterligare 150 miljoner kronor under 2009. Vad gäller polisens budgetbehov i övrigt har jag flera gånger tidigare besvarat frågor från Thomas Bodström. Regeringen kommer att återkomma till riksdagen i budgetpropositionen för 2010 och närmare redovisa vilka ytterligare resurstillskott och åtgärder som krävs för att finansiera polisens verksamhet. Den utbyggnad av polisens kapacitet och den verksamhetsutveckling som pågår sedan några år tillbaka ska fortsätta som planerat. Dessutom genomförs ett omfattande effektiviseringsarbete inom polisen för att säkerställa att de resurser som regeringen tillför polisen används på ett ännu mer effektivt sätt.

Anf. 18 THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Vi hörde Maud Olofsson säga att man kan lita på regeringen. Jag lyssnade inte på den debatten från början. Jag ska därför inte uttala mig om det i detta sammanhang. Men en sak kan jag säga: Man kan i alla fall inte lita på regeringen när det gäller rättsväsendet. Där är det på följande sätt.

Före valet sade man att det minsann skulle ske en storsatsning, att det skulle tillföras nya medel och att det skulle bli så bra i kampen mot brottsligheten. Moderaterna sade 2005 att om man bara vann valet skulle det bli 1 miljard mer än det som Socialdemokraterna satsade.

Då ska vi komma ihåg att vid den tiden var ekonomin i balans. Då var budgeten i balans. Det behövdes egentligen inte mer pengar, utan vi såg till att satsningen på 4 000 poliser som utbildades under den förra mandatperioden också finansierades. Hela poängen med om det blir fler poliser är att man också finansierar det. Annars kan man säga att vi ska ha 100 000 poliser, 500 000 poliser eller 70 000 poliser. Det spelar ingen

roll. Poängen är att om man ska öka antalet poliser ska man också finansiera det. Men så är det inte.

En budget i balans har vänts nedåt. Det är inte, i varje fall inte enbart, finanskrisens fel, utan det här moraset inom rättsväsendet startade långt innan. Redan förra året såg vi att rättegångar ställdes in, att vittnen fick vänta, att målsägande som hade råkat ut för brott inte i tid fick den rättegång som de hade blivit lovade samt att människor som var misstänkta för brott fick vänta ytterligare, med försämrad rättssäkerhet som konsekvens. Det blev följden av den moderata satsningen på polisen och rättsväsendet.

Det är riktigt att jag flera gånger har frågat om detta, men frågan är så viktig för våra medborgare. Vi har ju sett hur det här faller månad för månad och vecka för vecka. Det är till och med så, Beatrice Ask, att varje morgon du vaknar har underskottet ökat med ytterligare ett par miljoner. Det är naturligtvis inget bra facit för dig i ditt arbete med att bekämpa brottsligheten. Man kan bolla med miljoner, miljarder och sådant. Egentligen säger det ingenting, utan det är konsekvensen som är det allvarliga.

Det som sker nu under år 2009 är att de civilanställda blir färre. Vi har hört om exempel som man om det inte vore så allvarligt skulle skratta åt, nämligen att det inte finns utrustning till polisen i Mellansverige. Från ett län där har det rapporterats att yngre poliser som kommer in får ta äldre polisens utrustning. Det trodde man ju inte var möjligt.

Anledningen till att jag flera gånger har frågat om detta är att vi ändå trots att det kanske skulle komma lite pengar. För dem som inte känner till det kan jag säga att underskottet är *1 miljard*. Aldrig någonsin har underskottet sammanlagt i rättsväsendet varit uppe i de siffror vi nu ser. I det läget kommer det, säger Beatrice Ask, 150 miljoner, samtidigt som det alltså är ett underskott på 1 miljard! Därför vill jag förstås ställa frågan: Hur ska polisen nu göra?

Vanmakten är stor. Besvikelsen är också stor, och desperationen växer. Det är till och med så att man anklagar regeringen – rätt eller fel kan inte jag avgöra – för uteblivna löften när brott begås uppe i norra Sverige. Det är en oerhört allvarlig anklagelse som nu riktas mot regeringen och Beatrice Ask för att ha orsakat den här situationen. De vill gärna ha ett svar. Det hjälper jag gärna till med genom den här interpellationsdebatten.

Vad ska man alltså göra för att kunna klara sin verksamhet nu när underskottet vuxit så mycket att man på möten diskuterar pengar i stället för att diskutera hur brott ska klaras upp?

Anf. 19 HENRIK VON SYDOW (m):

Herr talman! Den här diskussionen har förts vid ett flertal tillfällen här. Jag tycker att justitieministern är tydlig nu. Det har hon också tidigare varit. Företrädare för polisen har uppvaktat riksdagens justitieutskott och fört den här diskussionen. Också de har varit mycket tydliga om att det finns en kontroll över polisens ekonomi.

Vi har också noterat, vilket jag tror uppmärksammats i debatten här, att polisen ute i landet nu faktiskt vänder sig mot de svartmålningar av verksamheten som här och där förekommer.

Med detta sagt ska man också vara tydlig om att det finns stora utmaningar för den svenska polisen – utmaningar som handlar om att den organiserade gränsöverskridande brottsligheten nu växer i omfattning. Vi ser också att ungdomar i särskilt utsatta områden söker sig till gängbildning och ungdomskriminalitet. Dessutom ser vi ett alltför omfattande kvinnovåld. Det här är de utmaningar som polisen står inför.

Förutsättningarna för att möta de här hoten är i flera avseenden nu bättre än någonsin tidigare. Vi går ju från 17 000 poliser till 20 000 poliser under denna mandatperiod.

Jag tycker att det är just detta som den rättspolitiska debatten i större utsträckning borde handla om. Det kommer alltså fler och fler poliser. Förutsättningarna är nu bättre och anslagen högre än någonsin tidigare. Då kan också vi från politiskt håll ställa högre krav på en högre grad av effektivitet i polisens verksamhet.

Vi har sett att polisen tidigare har rapporterat om att våldsbrotten utomhus nu minskar. Utvecklingen beträffande den brottsbanan är bruten. Det planar ut, eller minskar i alla fall, i det avseendet. Möjligen är det ett första tecken på att fler poliser nu börjar ge resultat och möjligen även ett första tecken på att det som var en nationell satsning mot just den här brottsligheten också ger resultat.

Följer man polisens arbete ser man att polisen nu aviserar en ny nationell satsning, denna gång riktad mot just ungdomsbrottslighet och då just i de utsatta områden där vi ser tendenser till gängbildningar och till en ökad organiserad brottslighet – alldeles uppenbart bland unga människor.

Fokus här kommer att vara på att fler förundersökningar ska inledas, och samtliga ska bli slutförda fortare.

Det är ett otroligt viktigt arbete som vi nu har ett utrymme för, som det nu finns förutsättningar för. Det vore förstås intressant att höra justitieministerns kommentarer till detta. Utgångspunkten måste ju vara att vi med fler poliser kan ställa högre krav på effekten av deras arbete.

När vi pratar om ungdomsbrott är det – det vet vi – många faktorer som spelar roll: att det finns en bra skola, att det finns en framtidstro och att det finns jobb. Men det är klart att polisen är en nyckel när det gäller att komma åt unga människor i utsatta stadsdelar som behöver en positiv kontakt med samhället. Att det nu är fler poliser och fler som känner – i varje fall känner igen – en polis i de utsatta stadsdelarna kan, tror jag, spela en ohyggligt positiv roll när det gäller att bekämpa just ungdomsbrottsligheten.

Justitieministern får gärna kommentera den senaste nationella satsningen mot ungdomsbrottsligheten.

Anf. 20 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Thomas Bodström använder siffror på ett väldigt oseriöst sätt. Nu påstås det att vi i år har det största underskottet någonsin. Det är inte sant. Vi har nu bara prognoser; utfallet har vi ännu inte sett.

Vidare kan jag konstatera att polisens anslagsförbrukning 2009 för närvarande beräknas innebära en förbrukning på 4,5 procent över anslagsnivån. År 2000, Thomas Bodströms första år som justitieminister, låg polisens förbrukning på 4,45 procent över anslaget året innan, så här är det egentligen inte fråga om några märkligheter.

Vi har aldrig gjort någon hemlighet av att polisen i år använder en del av det utrymme som man kan få via anslagskrediten och av att det måste fyllas ut. Jag har redovisat i mitt svar här, och har också tidigare kommenterat det, att det kommer att ske i samband med budgeten för år 2010.

Thomas Bodström använder också tekniken att prata om hur många miljarder som har gått till rättsväsendet och gör sig lustig över de 150 miljonerna till polisen. Man kan leka med siffror och storheter, men om man jämför olika delar kan det bli hur konstigt som helst. De 150 miljonerna till polisen är välkomna och kommer att kunna användas på ett bra sätt. Det är inga konstigheter med det.

Inte heller är det korrekt att vi nu har färre civilanställda; det beror på vad man jämför med. Under de senaste åren har antalet civilanställda inom polisen ökat. Den nedgång som man kan se under innevarande år och som möjligen kan prognostiseras framöver beror inte på en minskad andel av budgetskalet utan på att det ändras i verksamheten. Det tror jag att inte ens Socialdemokraterna har någonting emot.

Man kan fundera över hur viktigt det är med effektivitetskrav och med den genomlysning som regeringen har satt i gång och med kraft genomför under detta år. Jag tror att det är viktigt. Jag tycker också att vi ser resultat av vårt effektivitetsarbete. Jag har noterat att Domstolsverket i sin årsredovisning för förra året skriver: Under året som har gått har domstolarnas satsningar och insatser mot överbalanserna till slut gett ordentligt resultat trots en kraftig motvind i form av snabbt ökande mål-tillströmning.

Av redovisningen framgår också att samtliga domstolsslag har förbättrat omloppstiderna under år 2008. Trots att vi har en kraftig tillväxt av antalet ärenden börjar vi alltså få upp farten, bland annat tack vare aktiva poliser och att poliserna blir fler. Det ger resultat. Naturligtvis kommer det att vara ansträngande för hela rättsväsendet, men det hela är ändå någonting som är oerhört positivt och en del av det syfte som vi har med den satsning som vi har varit så tydliga om.

Sedan har vi de allvarliga problemen som rör ungdomskriminalitet och hur ungdomar dras in i olika sammanhang.

Jag vill gärna säga att den kraftiga ökningen av antalet poliser som alliansregeringen har satt som en punkt på agendan under den här mandatperioden och som vi kommer att genomföra är betydelsefull. Ska man arbeta långsiktigt för att förebygga och ingripa mot ungdomar som begår brott måste det finnas poliser närvarande.

Mot bakgrund av det moras som Thomas Bodström pekar på och som hans partikamrater älskar att tala om konstaterar jag att polisstyrelsen i Stockholm i dag tänker besluta om att öppna tio nya poliskontor utöver dem man redan har öppnat. Det säger någonting om verkligheten kontra den svartmålning som Thomas Bodström ägnar sig åt.

Anf. 21 THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Jag blir ofta beskylld av Beatrice Ask för att göra svartmålningar. Hon säger att det är mitt fel att det skapas oro.

Jag blev anklagad för det 2007 också, när jag sade att det var kris i polisens organisation. Det är en totalt öppen konflikt mellan länspolismästare och rikspolischef, sade jag 2007. Jag stod i den här talarstolen

och sade: Nu får du ta tag i det här, Beatrice Ask, annars kommer det här att sluta i kaos! Nej, nej, nej, det är fel, sade Beatrice Ask, det är inte alls någon oro eller ordning här.

Ett par dagar senare avgick rikspolischefen. Så var det med den svartmålningen!

År 2008 sade jag, före finanskrisen: Om inte saker och ting görs nu kommer det att sluta i ekonomisk kris! Nu har vi den.

Jag hoppas och tror att alla de som jobbar i polisstyrelser runt om i landet får höra dig säga att man skär ned på antalet civilanställda för verksamhetens skull. Det är inte sant, Beatrice Ask. Det är av ekonomiska skäl. Du kommer att få problem om du säger det gentemot polisstyrelserna. Det går inte att säga det här och hoppas att man slipper träffa dem. Mitt råd till dig är: Säg inte det, för det är helt enkelt inte sant. Man gör det av ekonomiska skäl.

Beatrice Ask säger att det fanns ett underskott när jag började som justitieminister 2000. Det skulle man då kunna jämföra med dagens situation. Det blir lite larvigt om vi ska stå och jämföra varandra. Det blir navelskåderi. Men om du nu ändå tar upp den tråden kan jag svara att det är riktigt att jag övertog polisen med ett underskott. Då var det Socialdemokraterna och Moderaterna tillsammans som hade gjort besparingar, så där kan vi inte skylla på varandra.

Skillnaden är att jag övertog ett stort underskott och lämnade över ett överskott i polisens ekonomi till dig 2006. Vad händer? Jo, det här överskottet har redan nu övergått till ett underskott. Som det ser ut framöver kommer underskottet bara att växa. Det är sanningen. Jag övertog ett underskott och lämnade över ett överskott. Du övertog ett överskott och lämnar ifrån dig ett underskott så småningom. Men, som sagt, vi ska inte stå och jämföra varandra. Det tror jag att det finns minimalt intresse hos medborgarna att lyssna till.

Det intressanta är att man kommer tillbaka till frågan om fler poliser. Visst har det blivit fler poliser. Det var 16 000 när jag började. Sedan var det knappt 18 000 – 17 600 om vi nu ska hålla på och räkna. Man är nu på väg mot 20 000. Vi tycker att det är jättebra att det blir 20 000 poliser, men bara om det är finansierat. Annars är det fullständigt meningslöst, för då kommer det bara att dras ned framöver.

Dessutom: Om annan verksamhet blir lidande, så att utredningarna blir liggande, som de blir nu runt om i Sverige, är det ingen mening med att vi har poliser. Om poliser ska göra arrestvakternas jobb, vilket också sker runt om i Sverige nu, är det ingen mening med att det blir fler poliser. Det var väl inte därför vi skulle utbilda poliser, för att de skulle göra skrivbordsarbete eller stå som arrestvakter? Det var väl inte det vi skulle ha fler poliser till? Hela tanken var att poliser skulle göra polisens arbete.

Det går inte att bara säga att vi håller på med effektiviseringar och sådant. Säg i stället: Det här ska vi göra för att kunna använda pengarna bättre! Sanningen är att det egentligen inte i första hand är ett ekonomiskt problem, trots underskotten. Det är passiviteten när det gäller att göra saker och ting som är det stora problemet.

Vi har en stor majoritet här inne i riksdagen för att man ska gå från 21 myndigheter till 1 myndighet inom polisen. Med det läge som vi ser nu, om vi ser hur lite pengar du fick på ditt område i den senaste budgeten, är det inte dags att tänka om, så att vi går från 21 myndigheter till 1 myn-

dighet? Då kan vi spara massor av pengar och dessutom komma överens i en fråga där jag tror att vi tycker lika.

Prot. 2008/09:107
27 april

Anf. 22 HENRIK VON SYDOW (m):

Herr talman! Det är bra att Thomas Bodström ser och synliggör de nya poliser som kommer på bred front under det här året. Det tillhör inte vanligheterna att Socialdemokraterna säger detta och också säger att det är bra. Det har snarare verkat som någon form av idé från socialdemokratiskt håll att ifrågasätta polissatsningen, att döma av vad som står i landsortspressen i Sverige. Det i sin tur, på tal om svartmålning, leder till att polisledningarna får svara på verklighetsbilder från socialdemokratiskt håll som inte stämmer.

Polismästare Håkan Sandahl från Skaraborg skriver i Skaraborgs Allehanda i mars i ett svar på en artikel från socialdemokratiska riksdagsledamöter: Artikelförfattarna skriver att de känner Skaraborg och att de vet att det inte tillkommit några fler poliser där. Detta uttalande förvånar mig som chef för polisen i Skaraborg. Sedan jag tillträdde för snart två år sedan har det skett en kontinuerlig ökning av antalet poliser. Då var vi 300 poliser. I skrivande stund är vi 327.

Det är fler i dag, vill jag påstå, eftersom det är just det här året som vi verkligen kan se att detta kommer. Det är välkommet om vi alla, också från oppositionens sida, börjar synliggöra poliserna, för det ger utrymme och möjlighet att från politiskt håll ställa högre krav.

Vi pratade om ungdomsbrottsligheten tidigare. Det är samma sak med kvinnovåldet. Det handlar om att inte bara öka antalet poliser utan också öka kunskapen hos poliserna och i hela rättsväsendet om hur man minskar kvinnobrott och om hur man har ett bra bemötande mot dem som har fallit offer för kvinnovåld. Detta är förstås också en otroligt viktig uppgift. Om justitieministern hinner får hon gärna kommentera också det arbetet hos polisen.

Anf. 23 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Jag tänkte hålla mig till det som interpellationen handlar om, polisens ekonomi. Det finns en tendens till att så fort vi börjar prata om det och jag börjar svara vill Thomas Bodström helt plötsligt prata om något annat.

Jag är förvånad över att Thomas Bodström utgår från att Rikspolisstyrelsens och polismyndigheternas redovisningar är falska. Jag skulle alltså ha fel underlag. Det var ungefär vad som sades. När de säger att de inte drar ned på vissa typer av tjänster och genomför förändringar på grund av ekonomiska problem utan av andra skäl skulle jag alltså inte tro dem. Jag tror att det är helt fel utgångsläge för en minister. Jag måste ändå kunna lita på en myndighet, och det gör jag.

Det är inte heller så att myndigheterna inte redovisar de förändringar och neddragningar som man behöver göra. Det blir mindre utbildning. Det blir självklart en del saker man inte kan göra. Men man får inte göra som Thomas Bodström gör och utgå från att allting bara är elände. Det är klart att en del av de nytillkommande poliserna på några håll – det är verkligen inte över hela landet – får vara arrestvakter. Det är inte dåligt. Det är till och med bra ibland att ha erfarenheten av att möta människor i

Svar på
interpellationer

den situationen och ta del av det polisiära ansvar som det innebär. Det behöver inte vara dåligt.

Skrivbordsarbete? Ja, det är mycket skrivbordsarbete oavsett om vi har civilanställd personal eller poliser inom myndigheterna. Men skälet, vad är det? Fundera lite över det! Jo, anledningen är att den administrativa hanteringen och informationstekniken har lyst med sin frånvaro.

Det är möjligt att Thomas Bodström lyckades lämna över en budget i balans. Men det var bland annat på grund av att man inte hade hanterat ett antal stora problem. Vi hade väldigt många nedläggningar av polisstationer. Vi hade kommuner, hela städer, utan närvarande polis. Och vi har fortfarande en informationsstruktur och teknik inom polisen som ingen annan verksamhet i Sverige skulle vilja ha.

Det är brokigt och dåligt skött. Det är fortfarande så att när poliserna griper någon ute på stan får de ägna timmar åt att åka tillbaka så att någon får knattra maskin eller i bästa fall skriva in på en dator. Moderniseringen och reformeringen av informationsarbetet och det administrativa arbetet som behövs i moderna myndigheter hade ni inte haft tid att ägna er åt. Vi har tagit tag i frågan och lyft in det hela i ett ganska omfattande projekt som en liten del av det effektiviseringsarbete som pågår.

Det är skräp att man behöver ägna så mycket tid, energi och resurser åt att bara skriva in saker eller ta tid med att i onödan vara någon annanstans än där människor behöver polisen. Det krävs en modernisering. Det är fullkomligt obegripligt för de flesta att poliser fortfarande inte har en dator med sig ute i bilen eller var de nu är så att de snabbt kan skriva in det mest väsentliga. Det är rätt uråldrigt. Vi är tvingade att ta tag i detta, och på sikt ger det en effektivisering. Det finns mycket som pågår som är viktigt och som leder framåt.

Nu öppnar vi också verksamheter. Vi har fler människor ute nära medborgarna. Det märks på många håll. Det finns några kommuner som är oerhört glada för den kraftfulla satsning som vi gör mot organiserad brottslighet samtidigt som vi öppnar poliskontor och får polisiär närvaro. Jag kan ta Svenljunga som ett exempel på där situationen i dag är betydligt bättre än vad den var när Thomas Bodström styrde detta.

Anf. 24 THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Är det inte fantastiskt, kära åhörare! Vi har en justitiedepartement som varit minister i tre år. Vad gör hon så fort hon blir pressad? Jo, hon talar om vad Socialdemokraterna gjorde förra mandatperioden. Ni kanske inte har varit här tidigare, men jag kan lova att det är så i varenda debatt. Du är född oppositionspolitiker, Beatrice Ask. Du talar bara om vad motsidan ska göra, till och med när du själv har ansvaret. Jag tror att det är ett stort misstag.

Visst kan vi ha en historisk diskussion om vad som är gjort och borde ha gjorts bättre. Var det någonting som vi satsade på var det just den tekniska utvecklingen. Men det är inte det intressanta. Jag skulle aldrig någonsin drömma om att säga att allt vi gjorde var rätt. Det kunde naturligtvis ha gått ännu bättre. Men det vi gjorde var att se till att de satsningar som gjordes finansierades.

Nu är det 2009 och drygt ett år kvar till valet, och du talar fortfarande om vad som hände under förra mandatperioden. Det är väl mycket viktigare att tala om vad som sker i dag och vad som kanske ska ske under

nästa mandatperiod. Annars tror jag att vi kommer att få ännu färre åhörare i riksdagen.

Du säger att det inte är ekonomin som är skälet till att antalet civilanställda minskar och att vi måste kunna lita på polisens rapporter. Nämn ett enda län i Sverige som nu inte sparar genom minskning av antalet civilanställda. Nämn ett enda av de 25 länen, och vi ska skriva till det tillsammans och fråga om det är sant eller inte.

Runt om i hela landet sparar man nu, och vanliga poliser får göra civilanställdas jobb. Om du inte kan nämna något kan du gå tillbaka och läsa konsekvensbeskrivningarna från de olika länen om vad de får göra om man inte får pengar. Det fick man inte, och det är verkligheten.

Slutligen säger du att jag tar upp andra saker än ekonomin. Det är poängen. Det är saker och ting man måste göra. Det är effektivisering man måste göra, och det är därför som jag här kom med förslag om att göra 21 myndigheter till 1. Om du inte kopplar ihop ekonomin och hur man kan effektivisera kommer underskottet bara att växa och växa.

Anf. 25 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Jag beskriver vad vi gör. Vi ökar antalet poliser, och vi vill ha fler poliser i yttre tjänst. Vi fullföljer det också i budgethänseende.

Jag har i mitt svar beskrivit att vi under detta år använder anslagskrediten samtidigt som vi gör en ordentlig effektivitetsanalys av polisens verksamhet. Det gör vi för att få fram de bättre modeller och strukturer som kan behövas för att pengar ska användas till rätt saker.

Det är ingen hemlighet att alliansregeringen har tillfört polisen en anseelig och varaktig ökning av budgeten på över 1 miljard under de två första åren. Det är naturligtvis en kraftig ökning.

Vi kommer att återkomma till den finansiering som behövs för att klara uppgifterna när vi har gjort genomlysningen totalt. Det är precis det som jag har beskrivit.

Jag nämner några relevanta jämförelser, eftersom Thomas Bodström tycks ha glömt allting som har gällt tidigare. Han tycks inte heller komma ihåg hur budgetarbetet går till i Regeringskansliet och riksdagen. Vi har en ordning där budgeten läggs fram och antas på hösten. Det är precis så vi kommer att göra nu.

Jag kan givetvis inte svara för vad som händer däremellan i den meningen att de förhandlingar, det underlag och den bearbetning av prognoser som görs är en del av den diskussion som vi måste ha med Finansdepartementet och andra för att så småningom landa i ett förslag som är bra. Vi återkommer till riksdagen med det, och vi kommer att redovisa skälen för förslagen.

Enligt polisens prognoser görs det neddragningar av civil personal. Det är helt korrekt i förhållande till hur det har varit till exempel förra året. Men ändå är det så att man år 2009 och 2010 räknar med att ha fler civilanställda inom polismyndigheterna än vad vi hade vid ingången av mandatperioden.

Att man växlar kategorier anställda över tid är inte särskilt ovanligt och inte heller särskilt bekymmersamt. Jag vore glad om det vore så att vi hade obegränsade resurser, men det har aldrig någon verksamhet.

Sedan återkommer Thomas Bodström till organisationsfrågor. Det löser saker när det gäller ekonomin men först på väldigt lång sikt. Modera-

ternas inställning i organisationsfrågan är väl känd. Jag har svarat på den frågan i andra sammanhang.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2008/09:459 om Ekobrottsmyndigheten

Anf. 26 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Thomas Bodström har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att Ekobrottsmyndigheten ska ha tillräckliga resurser för att kunna arbeta effektivt.

Kampen mot ekonomisk brottslighet är en viktig fråga för regeringen.

Inom rättsväsendet har Ekobrottsmyndigheten en central roll i arbetet med att bekämpa ekobrott. För 2009 har myndigheten tillförts 20 miljoner kronor, och hösten 2008 infördes en ny organisation som ger möjlighet att ytterligare utveckla och effektivisera bekämpningen av ekobrott.

Under 2008 har Ekobrottsmyndigheten förbättrat sina verksamhetsresultat på flera områden i jämförelse med föregående år. Antalet lagförda ärenden ökade, och den totala ärendebalansen minskade. Dessutom förkortades genomströmningstiden för ärendena med 32 procent till sex månader.

En stor del av myndighetens resurser användes för utredning och lagföring. Myndigheten arbetar också aktivt med metodutveckling för att frigöra resurser för utredning av de mer komplicerade och allvarliga ekonomiska brotten.

En viktig förutsättning för att ekobrottsbekämpningen ska vara framgångsrik är att myndigheterna samverkar med varandra, med näringslivet och berörda organisationer.

Tillsammans bedriver myndigheterna ett aktivt arbete för att bekämpa ekobrott. Regeringen anser att samarbetet är mycket positivt eftersom det medför att flera ekobrott kan förebyggas, upptäckas och lagföras. Samverkan mellan myndigheterna ökar även möjligheterna att spåra, säkra och återföra utbyte av brott.

Den ekonomiska brottsligheten ska bekämpas med kraft, och regeringen följer självfallet noga utvecklingen på området.

Anf. 27 THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Tack för svaret! Ekobrottsmyndigheten är liksom alla andra myndigheter i kris på det sättet att den inte kan göra sitt arbete ordentligt. Nu råkar det vara så att jag arbetar som advokat också. Det är väldigt intressant att höra din beskrivning av hur det ser ut, Beatrice Ask. Jag arbetar själv praktiskt ute på fältet och får höra från poliser och åklagare. Jag kan säga, för att uttrycka mig milt, att det du säger inte stämmer med vad polis och åklagare säger.

Jag tror att du skulle tjäna på att inte bara besöka myndigheten med det slags besök där man dricker kaffe och äter rulltårter. Du borde verkligen sätta dig in i: Hur går det till i ärendet? Hur kommer det sig att man säger: Vi kan inte utreda det här, för vi har inte folk och har fått minska antalet anställda? Det är så verkligheten ser ut.

Jag vill ändå försöka att vara positiv här och komma med konkreta förslag. Därför ska jag ge ett konkret förslag som jag undrar om du tycker är bra. En sak som kan minska arbetet för Ekobrottsmyndigheten och åklagarna över huvud taget, och det kommer vi in på strax, är om man skulle begränsa överklaganderätten för åklagarna, det vill säga införa prövningstillstånd på åklagarnas sida och inte bara för de tilltalade när det gäller de mindre brotten.

Då skulle man naturligtvis spara många resurser, och man skulle kunna koncentrera sig på de mest allvarliga brotten. Det skulle också vara en rättvis princip. Vi tog det första steget. Nu har ni chans att ta det andra steget. På så sätt skulle man alltså spara resurser samtidigt som det skulle bli mer rättvist. Detta är ett förslag.

Ett annat förslag är att man ser till att samarbetet mellan polis och åklagare blir bättre. Jag tycker att det vore intressant att höra om det finns ytterligare konkreta förslag, inte bara svepande formuleringar om att vi ska samverka mer och effektivisera. Både du och jag och alla andra ministrar har sagt så i alla tider, och jag tror att alla har gjort förbättringar. Men det är inte det som är poängen, utan man behöver konkreta och tydliga förslag på lagändringar eller på myndighetsstyrning som gör att vi kan använda pengarna bättre.

Nu har jag kommit med ett förslag, och det vore intressant att höra om också du kan komma med något förslag som i framtiden gör att man inte behöver se den konsekvens man ser nu, nämligen att utredningarna blir liggande.

Anf. 28 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! För det första är det alldeles uppenbart att den ekonomiska lågkonjunkturen och den internationella finanskrisen innebär ökade risker för olika typer av ekobrott, också väldigt komplicerade sådana.

Det gör att vi måste ha speciellt fokus på Ekobrottsmyndigheten. I samband med att jag och regeringen beslutade att vi inte skulle lägga ned Ekobrottsmyndigheten – vilket utreddes på uppdrag av den förra regeringen – var vi tydliga med att Ekobrottsmyndigheten skulle vara en specialistmyndighet som framför allt skulle kunna koncentrera sig på de allvarligaste brotten.

Det där är ett utvecklingsarbete som kommer att ta tid och där det finns en rad åtgärder man kan vidta. Det är inte helt enkelt i alla frågor, men den allmänna inriktningen är vi helt överens om. Den måste naturligtvis fortsätta.

Det är också viktigt att myndigheten blir bättre och bättre på att utveckla förmågan att både utreda och lagföra olika typer av brott. Det har gjorts förändringar inom Ekobrottsmyndigheten som jag tror är bra i det avseendet. I dag har man knutit till sig finansiella experter och annat, vilket är alldeles nödvändigt för att få rätt underlag i olika frågor.

Jag tror också att man i samarbete med andra brottsbekämpande myndigheter inom ramen för den nationella underrättelsetjänsten vid rikskrim och de regionala underrättelsecentrumen i storstäderna kan använda sin kompetens mer. Men man får också till sig kunskaper som gör att verksamheten blir effektivare. Just nu pågår arbetet med att bygga

upp motsvarande underrättelsecentrum på ytterligare fem platser i landet, vilket jag tror är betydelsefullt.

Ekobrottsmyndigheten har lagt ned ett ansenligt arbete på att bli duktigare på att aktivt försöka ta tillbaka vinster av grov organiserad brottslighet, vilket är betydelsefullt för det arbete vi bedriver mot denna brottslighet.

Som framgick av mitt svar har myndigheten under hösten 2008 och därefter genomgått en intern omorganisation för att förbättra och effektivisera verksamheten. Jag tror att det fortfarande finns en del som återstår att göra. Man har infört en del processer för att hantera mindre komplicerade ärenden, mängdärenden, för att på det sättet få över mer av kraften till de svårare ärenden som Thomas Bodström pekade på. Jag tycker att det är en bra inriktning.

När det gäller ekonomin arbetar man med att försöka se till att resurserna används mer till den operativa verksamheten. Man har också minskat på det som är mer administrativa kostnader under de senaste åren. Arbetet är alltså på gång. Jag tycker att det är oerhört centralt. Man har fokus på verksamhetsutvecklingen.

Man kan konstatera att ett problem för Ekobrottsmyndigheten är det jag sade inledningsvis, nämligen att inflödet av ärenden är kraftigt. Myndigheten hade förra året en ökning med 8 procent vad gällde ärenden. Men ett ärende kan innefatta mer än en brottsmisstanke. Man kan säga att antalet brottsmisstankar ökar ännu mer om det är en ökning med 75 procent i jämförelse med 2007. Ärendena har blivit betydligt mer komplicerade och svårhanterliga. Mer än hälften av de ärenden som kommer in till myndigheten är just de här komplicerade ärendena, så det är helt klart att vi måste vidta åtgärder.

Vi kommer att arbeta konkret med detta, men innan vi är färdiga med förslag kommer jag naturligtvis inte att redovisa dem.

Anf. 29 THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! När vi träffas här kan du väl försöka svara på enkla, konkreta frågor, Beatrice Ask. Det här är ju det enda ställe vi för debatter på eftersom du inte vill föra dem någonstans utanför riksdagen.

Jag ställde bara en enkel konkret fråga, nämligen den om prövnings-tillstånd för åklagarna. Det är en fråga som är högaktuell ute bland dem som arbetar på fältet. Det vore intressant om du kunde svara på den frågan. Är det aktuellt, och tycker du att det är en bra idé? Då kan vi genomföra detta tillsammans, och det är ju alltid bra när man kan arbeta över partigränserna för att bekämpa brottsligheten.

En annan sak är att arbeta inte bara över partigränserna, utan också över landgränserna. Därför ställer jag nu en annan fråga, inte minst med tanke på att vi snart har ordförandeskapet här. Det är en fråga som du säkert känner till i grunden och som har diskuterats mycket nu i EU, i Sverige, på Ekobrottsmyndigheten och på andra ställen. Det handlar om att många, många miljoner – jag kanske inte ska säga miljarder – göms undan, bland annat i Liechtenstein. Det finns ett avtal mellan andra länder och Liechtenstein, men inte med Sverige. Vi har haft de här diskussionerna uppe tidigare. Är det aktuellt att nu initiera ett sådant avtal? Det borde vara ganska enkelt med tanke på att det finns andra länder som har

det och inte minst med tanke på den fördel som det innebär att inneha ordförandeskapet.

Jag ställer alltså två konkreta frågor. Den ena gäller åklagarens prövningstillstånd i Sverige. Den andra gäller avtalet med Liechtenstein.

Anf. 30 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Jag begärde ordet i denna debatt för att försöka få en kompletterande vinkel på frågan.

Skatteutskottet besökte i förra veckan Skatteverket och fick bland annat en intressant beskrivning av den organiserade ekonomiska brottsligheten. Det är en sak. En annan sak är de mycket komplicerade och svår genomträngliga skatteupplägg av olika slag som finns. Det framfördes en synpunkt som var bekymmersam från det svenska Skatteverket. Det är ju ofta deras utredningar som ligger bakom vilka tillslag och åtal som Ekobrottsmyndigheten så småningom kan genomföra. När man har lärt upp kvalificerade handläggare inom Skatteverket för att genomskåda de, ofta internationella, skatteupplägg som finns ser man nämligen en tendens att kvalificerade medarbetare i det svenska statsverket får attraktiva bud från advokatbyråer, revisionsbyråer och eventuellt andra om att byta sida och medverka till dessa skatteupplägg på den andra sidan. Det är enligt Skatteverkets chef ett icke obetydligt bekymmer när man ska bekämpa den ekonomiska brottsligheten.

Jag har hört rapporter om av Carl B Hamilton, som besökte OECD för bara någon vecka sedan, att Sverige mycket framgångsrikt har medverkat till att bekämpa de skatteparadis som finns i världen. Vi har numera också stöd från Amerikas förenta staters president. Man kan beräkna att de skatteparadis som hitintills har funnits kan försvinna inom ett antal år.

Frågan är: Hur klarar vi att ha kvar de kvalificerade medarbetare som finns bland annat i Skatteverket och troligen också – men jag är mindre säker på det – i Ekobrottsmyndigheten så att de inte går till andra verksamheter?

Min fråga till Beatrice Ask är: Finns det någon annan väg än att använda en friare lönesättning än den man för närvarande har möjlighet att disponera för de olika specialinsatserna? Finns det något annat sätt att hålla kvar den kompetens som man själv bygger upp inom till exempel Skatteverket för att komma åt det som jag tror är Thomas Bodströms, Beatrice Asks, min och alla andras övergripande önskan, nämligen att komma åt de här skatteuppläggen? Skattefiffel och skatteplanering gränsar ibland till grova skattebrott.

Jag tror också att det finns en annan orsak till att det är angeläget att slå till mot detta. Den här typen av verksamhet göder annan grov kriminalitet. Det som jag tror att svenska folket är mest irriterat över är att det förekommer utpressningssituationer och liknande. Det göds av att vi inte klarar av att vara effektiva i hanteringen av den ekonomiska brottsligheten.

Anf. 31 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Jag är väldigt glad över att Thomas Bodström lyfter fram ordförandeskapet. Detta är viktiga frågor, och det blir de inte minst mot bakgrund av den finansiella kris som råder. Vi har haft ett par all-

männa diskussioner bland ministerkollegerna om de konsekvenser för rättsväsendet som de ekonomiska bekymren kan leda till. Man kan tänka sig att det kommer en del intressanta förslag på den nivån.

Förverkandefrågorna är viktiga. Jag har haft glädjen att se till att vi i svensk lagstiftning har gjort verktyg av det man har beslutat om på EU-nivå. Inom våra myndigheter pågår det ett intensivt arbete för att använda utvidgat förverkande på ett mer effektivt sätt. Det är inte så att poliser och andra med automatik vet hur man ska göra och hur det ska se ut.

Det är alldeles riktigt att det finns ett antal länder som använder sig av mindre nogräknade personer eller som ger luckor i systemet. Det är framför allt våra finansministrar som diskuterar den frågan mycket. Frågan om situationen i Liechtenstein och på andra ställen har diskuterats i flera omgångar. Med de avtal som tecknas förs också en diskussion om att rätta till uppenbara brister i deras regelverk. Det är en ganska tuff diskussion, men den har inte legat på mitt bord.

Den finansiella krisen innebär också en del möjligheter för brottsbekämpningen i den krassa meningen att det är en hel del människor med kunskap när det gäller skattelagstiftning och framför allt när det gäller företagsamhet och finansiell sektor som inte är lika dyra att anställa. Det var vissa svårigheter för Ekobrottsmyndigheten, som interpellationen handlar om, att rekrytera den typen av kompetens, vilket var helt nödvändigt för att man skulle kunna arbeta med en del ärenden. Så småningom lyckades man med detta, men det är klart att den situation som råder på arbetsmarknaden just nu gör att möjligheterna för brottsbekämpande myndigheter att skaffa sig den typen av kompetens är något bättre än tidigare. Dessutom finns det ett intresse i den samverkan som vi har med andra myndigheter i den här GOB-satsningen. Det visar sig att en samverkan mellan Kronofogdemyndigheten, Försäkringskassan, Skatteverket och polisen i vid mening är väldigt effektiv.

När det gäller det konkreta förslag om prövningstillstånd hos åklagare som Thomas Bodström tar upp kan jag ärligt säga att departementet inte har diskuterat det. Det finns väl anledning att titta på det. Det är det svar som jag har fått. Däremot har vi, som jag sade tidigare i mitt inlägg, ett par förslag på gång. De är inte riktigt färdiga än men de kommer naturligtvis att presenteras. De kommer att göra att möjligheterna att fokusera mer på de viktigaste frågorna när det gäller ekobrottsbekämpningen blir lite bättre.

Anf. 32 THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Det är roligt att du lyfter upp förverkande som exempel på något som har genomförts, Beatrice Ask. Ett minimum av hederlighet borde kanske innebära att man säger att det faktiskt var vi som satte i gång det. Men låt oss glädjas åt att den socialdemokratiska och den borgerliga regeringen faktiskt har haft en samsyn på detta. Jag tycker att det kan vara en poäng i diskussionen att man ibland startar en sak och sedan fullföljs det av andra och att man är helt överens om det. Frågan är om det räcker. Jag tror att man kanske behöver gå längre. Vi har en aspekt som gör att det inte går att gå hur långt som helst, nämligen att det kan äventyra enskilda personers rättssäkerhet. Det kan helt enkelt vara så att man förverkar egendom som inte bör förverkas. Men låt oss glädjas åt att

det här var ett balanserat lagförslag som ger polis och åklagare större möjligheter samtidigt som en hög rättssäkerhet upprätthålls. Där är vi helt överens. Det kan vara värt att sägas även i denna typ av debatter.

Jag uppfattade inte riktigt om jag fick svar på frågan om Liechtenstein. Jag skulle därför vilja ställa en konkret fråga som avslutning. Kommer du att driva att också Sverige kommer att ha ett avtal med Liechtenstein som gör att information kan lämnas på samma sätt som nu har diskuterats mellan Schweiz och de andra EU-länderna? Det skulle vara någonting som Sverige har stor fördel av. Våra brottsbekämpande myndigheter skulle bli överlyckliga. I slutändan är det skattebetalarna som annars får betala priset. Det är min avslutande konkreta fråga.

Anf. 33 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Avslutningsvis vill jag säga att vi har tillfört Ekobrottsmyndigheten ökade resurser. Det pågår ett effektiviseringsarbete och en metodutveckling som är helt nödvändiga. Det visar sig att det ger resultat för den myndigheten, som interpellationen handlade om.

Jag tror inte heller att reglerna för och tillämpningen av förverkanden så här långt är tillräckligt bra för att vi ska vara nöjda. Det kan finnas svårigheter i regelverket och också i tillämpningen. Som jag sade tidigare är det nödvändigt för myndigheterna att utveckla sätt att använda reglerna på som ger resultat. Det finns ingenting som är så effektivt när det gäller en viss typ av brottslighet som att kapa vinsterna, och det måste vi bli bättre på.

Vi kommer att få anledning att återkomma till frågan om Liechtenstein med anledning av Schengenassocieringen. Jag har inte mer att säga i den frågan just i dag.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2008/09:460 om effektivisering av åklagarnas arbete

Anf. 34 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Thomas Bodström har frågat mig vilka initiativ jag avser att ta för att ge åklagare större utrymme att effektivisera sitt arbete.

En central del av regeringens styrning av rättsväsendet de kommande åren handlar om ökad effektivisering och minskad belastning för myndigheterna. Inom Justitiedepartementet pågår för närvarande ett arbete där målsättningen är att identifiera och föreslå åtgärder som kan bidra till detta. Som ett led i effektiviseringsarbetet kommer regeringen inom de närmaste månaderna att presentera ytterligare åtgärder som tar sikte på ökad effektivitet och förbättrad samverkan mellan de brottsbekämpande myndigheterna.

Uppgifter från Åklagarmyndigheten visar att ärendeinflödet ökar varje år och att den ökningen kommer att fortsätta. Mer än hälften av de ärenden som inkommer till åklagarna är mängdbrottsärenden. Det är viktigt att myndighetens handläggning av dessa ärenden effektiviseras

ytterligare så att det skapas större utrymme för åklagare att hantera de mer omfattande eller komplicerade ärendena.

Åklagarmyndigheten har själv ett ansvar för att utveckla arbetsformer och arbetsmetoder för att uppnå en högre effektivitet i verksamheten. I den rapport som Ekonomistyrningsverket (ESV) redovisade i februari, utifrån regeringsuppdraget att utreda om Åklagarmyndighetens interna styrning och kontroll säkerställer ett effektivt resursutnyttjande, framhåller ESV att den interna styrningen och kontrollen inom Åklagarmyndigheten kan förbättras för att säkerställa att resurserna används mer effektivt. Åklagarmyndigheten har precis redovisat vad myndigheten avser att vidta för åtgärder med anledning av rapporten. Justitiedepartementet kommer noga att följa Åklagarmyndighetens effektivitets- och utvecklingsarbete utifrån detta.

Sammanfattningsvis pågår inom Justitiedepartementet en rad insatser för att på olika sätt möjliggöra ytterligare effektiviseringar hos de brottsbekämpande myndigheterna. Dessa insatser kommer att presenteras inom de närmaste månaderna.

Anf. 35 THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Förra hösten träffade jag en åklagare från Skåne. Han berättade att bara på hans kammare hade man under några veckors tid ställt in sju rättegångar. Bakom de här sju rättegångarna finns det människor som har fått vänta länge och som har sett fram emot att äntligen få komma till rättegång, men det ställs in därför att det inte finns resurser.

Detta var före finanskrisen, men det var en verklighet våren 2008. Den ekonomiska krisen som då var inom Åklagarmyndigheten består på många sätt. I dag kommer man inte till skott. Jag hade som advokat ett ungdomsmål där det tog nästan två år från att brottet begicks till rättegången. Det är en katastrof för en 16-åring, både när det gäller det 16-åriga brottsoffret och den 16-åriga kille som var misstänkt för det här brottet. Så får det inte gå till.

Problemet är just att man inte har tillräckliga resurser. Vi vet att det inte bara handlar om att ge mer pengar, utan man ska komma med konkreta förslag för att det här ska kunna förbättras. Det finns sådana. Jag gav ett förslag nu om prövningstillstånd som drastiskt skulle förbättra situationen inom Åklagarmyndigheten. Det är inte säkert att alla åklagare faktiskt skulle gilla det, men situationen skulle förbättras på det sättet att man skulle kunna få ut betydligt mer av de pengar som finns.

Jag ska komma med ytterligare några konkreta förslag, men jag vill bara först säga att det som står i interpellationssvaret inte räcker: "Som ett led i effektiviseringsarbetet kommer regeringen inom de närmaste månaderna att presentera ytterligare åtgärder som tar sikte på ökad effektivitet och förbättrad samverkan mellan de brottsbekämpande myndigheterna."

Den typen av interpellationssvar försökte man sig kanske på även på min tid och säkert innan dess, men det säger ingenting. Vi vill ha de konkreta förslagen. Det är de som ger effekt, och det är på så sätt man håller budgeten.

Jag kan nu ge ytterligare ett par förslag. Det handlar bland annat om att inte låta förundersökningar gå mellan polis och åklagare så många

gångar. Låt polisen utreda betydligt fler enkla förundersökningar! Det är inte särskilt svårt att leda en förundersökning i ett erkänt, mindre brott.

Ett ytterligare förslag är: Se till att få till en effektivare möjlighet för åklagarna till åtalsunderlåtelse när det gäller ekobrott. I dag är det på det sättet att man kanske har fem olika brottsmisstankar och så tar det fem år att utreda dem. Det innebär att straffet blir samma som man kanske skulle ha haft efter ett eller två år med en eller två av de här olika misstankarna. Ju längre tid som går, och dessutom med den risk som det till och med är att det strider mot Europakonventionen, innebär de här rättgångarna bara mer arbete och större kostnader.

Här är två olika, konkreta förslag i stället för bara samverkan och effektiviseringar och allt sådant där. Här är två konkreta förslag som jag skulle vilja höra vad du, Beatrice Ask, tycker om. Låt polisen göra fler förundersökningar och se till att vi får större möjlighet för inte minst Ekobrottsmyndigheten, som vi diskuterade i den förra interpellationsdebatten, men också andra åklagarkammare att använda sig av åtalsunderlåtelse för att få en snabbare och effektivare brottsbekämpning.

Anf. 36 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Först vill jag hålla med Thomas Bodström om en sak, och det är att interpellationssvar ibland är fruktansvärt tråkiga. Men jag kan säga att det ibland beror på hur frågan ser ut, för interpellationer brukar vara väldigt rapsodiska och allmänt hållna. Då är det klart att man inte heller får den stuns i svaret som man begär. Mer genomarbetade interpellationer däremot, där man kanske skisserar på en fråga eller en tanke som man har, kan ju få en beredning som ger betydligt intressantare svar och en mer intellektuell diskussion än den vi har mellan varven. Det handlar alltså om givande och tagande, men jag håller med om att det naturligtvis alltid går att göra mycket bättre, och jag försöker också svara på frågor.

När det gäller de här konkreta förslagen som vi kommer att komma med inom en vecka eller så är det klart att jag inte kan presentera dem innan jag vet att det är ja på alla frågor från andra intressenter. Däremot kan jag säga att jag helt delar uppfattningen att polisen borde kunna leda en del förundersökningar som man inte leder i dag. Det är absolut nödvändigt.

Det finns en hel del annat att göra. Jag tycker att Thomas Bodström är på några av dem, och det är väldigt bra, för det visar också att erfarenheterna från fältet är viktiga att ha med i arbetet. Jag gör också den här typen av besök även om jag inte har något yrkesarbete i den delen som Thomas Bodström har.

Det är förskräckligt när det tar två år mellan att en ung person begår ett brott och att man kan få en dom. Det är lika förskräckligt, måste jag säga, när det tar ett och ett halvt till två år innan ungdomar får påföljder inom ungdomstjänsten. När man är ute och möter ungdomstjänsten ser man att det görs ett ambitiöst arbete för att kunna erbjuda en bra och viktig påföljd för ungdomar som har uppenbara problem eller har begått ett brott. Inom ungdomstjänsten möter man ungdomar som ett och ett halvt år senare har ändrat sitt liv totalt. De kanske har förlovat sig, är på väg att tentera på universitetet och är helt andra personer än de som be-

gick brottet. Då är oftast insatserna rätt meningslösa, för ungdomarna har redan rätat ut problemen. Samtidigt möter man också väldigt många som har fortsatt en kriminell livsstil och kanske skaffat sig ännu fler och ännu större problem.

Det här är en utmaning som vi måste arbeta med, och jag har regeringens uppdrag att i ett projekt som rör unga lagöverträdarens problematik komma med en rad förslag. Vi kommer med ett par paket i det arbetet, och det är alldeles nödvändigt.

För egen del vill jag säga att när det gäller tiden från brott till påföljd behövs det ett antal snabbspår, det är det ingen tvekan om. Jag är rätt imponerad av det arbete man bedriver exempelvis i Skärholmen där man inte sätter sig ned och väntar på hela rättsprocessen utan där man inom 24 timmar tar kontakt med den unge och dennes föräldrar och går igenom vad som har hänt, vad anklagelsen är och vilka saker som kommer att hända framöver. I många fall lyckas man rätta upp de här ungdomarna i tid. Det handlar visserligen i många fall om ungdomar under 15 år, men inte bara.

Vi har ett gemensamt problem formulerat kring tiden när det gäller ungdomsbrott och givetvis också för andra, det håller jag helt med om. Det vore en nåd att stilla be om att kunna åstadkomma effektiviseringar, förenklingar och förändringar som gör att man mycket snabbare kan ta sig an de här ungdomarna.

Anf. 37 THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Som det ser ut nu behöver man bara träffa en enda åklagare för att förstå att detta inte kan fortsätta. Det krävs konkreta förslag.

Nu tar du upp hur viktigt det är att komma in tidigt när det gäller ungdomar så att det inte ska ta två år. Det är bra. Där är vi helt överens, och vem skulle någonsin säga emot det!

Med anledning av det, eftersom du nu tar upp det vore det ändå intressant att höra, inte minst för åklagare och polis som arbetar med unga personer som begår brott, om det här ska lastas över på socialtjänsten. Det kom ett konkret förslag från Folkpartiet förra veckan. Du har tidigare sagt att det inte är aktuellt att döma personer under 15 år i domstol. Jag är av samma uppfattning. Det är uppenbarligen inte Folkpartiet.

Vi ska inte dra in Folkpartiet i sig i detta, men eftersom du själv tar upp det här med unga vill jag fråga: Är du beredd att gå med på att unga personer ska dömas till helgavskiljning i domstol som föreslås här? Är det en lösning, eller ska vi ha de lösningar som vi haft tidigare – och som jag tror att vi har haft en ganska stor enighet om – med de påföljder som har genomförts som innebär att man får arbeta av sitt straff, att det ska vara skarpare gränser för sociala myndigheter att gripa in och inte minst att medling också har ökat?

Jag fick svar på en fråga. Jag har en kvar och kommer med ytterligare en fråga. Första frågan handlar om åtalsunderlåtelse för framför allt ekonomiska brott: Är det aktuellt att gå vidare med det? Den andra är nu detta om ifall ungdomar, inte minst ur rättssäkerhetssynpunkt, ska kunna dömas när de är under 15 år.

Anf. 38 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! När det gäller frågan om ungdomar under 15 år har jag inte ändrat uppfattning. Folkpartiet har lagt fram en rad förslag till Folkpartiets landsmöte, och många av dem är väldigt intressanta och bra. Men jag har den uppfattningen att det vore fel att använda rättsväsendets och domstolarnas resurser till ungdomar som är under 15 år. Jag har ingen avsikt att ändra straffmyndighetsåldern. Jag tycker att det är fel, och några sådana planer finns inte heller.

Åtalsunderlåtelse är naturligtvis ett verktyg för att så att säga fokusera resurser och insatser. Det kan vara alldeles nödvändigt att göra det. Jag säger inte att vi inte kommer att föreslå saker på det området.

Men det finns ändå anledning att säga att det inte är helt enkelt, därför att det blir alltid en diskussion om brott som man lägger åt sidan och jämförelser mellan olika typer av brott som är nog så engagerande för allmänheten. Man tycker att det är mycket märkligt.

Man måste se effektiviteten i hanteringen också i relation till människors upplevelser av att man tar brott på allvar. Vi har ju en diskussion, som Thomas Bodström säkert känner till, om den så kallade rabatten när det gäller dem som har begått flera brott. Det ligger något slags matematik i att man inte fullt ut kan dömas för varje brott. Det blir väldigt konstigt om så sker. Men i debatten blir det väldigt ofta så att man ifrågasätter det. Vi tar ju hänsyn till mängden brott, så att säga, men det ändå marginellt.

Åtalsunderlåtelse är alltså inte helt enkelt att hantera. Det låter som en enkel administrativ åtgärd, och det kanske kan vara det på ett myndighetskansli, men i verkligheten är det naturligtvis inte så eftersom alla ju i grunden tycker att alla brott ska beivras. Därmed inte sagt att det inte är helt nödvändigt att göra en del förändringar framöver.

Anf. 39 THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Ja, åtalsunderlåtelse är inget önskeexempel. Men jag vill säga att i det här fallet handlar det om gigantiska förundersökningar i stora högar, och det är helt enkelt inte görbart att ha det så av det skälet. Men det skulle effektivisera väldigt mycket och vara bättre för den person som är misstänkt för brott.

Jag fick inget konkret svar på det, men jag hoppas och tror att det kommer förslag, för det behövs konkreta, ordentliga förslag. Det handlar inte bara om att ösa in pengar, särskilt inte i det här läget, utan det handlar om att ta tag i det.

Sedan ska jag göra någonting som jag inte brukar göra. Jag ska faktiskt ge beröm för att du, Beatrice Ask, står upp för gränsen 15 år. Det tycker jag att man kan göra även om man har hårda debatter. Jag förstår att det, inom *alla* partier, ska jag säga, finns populistiska krafter som gärna vill ha snabba, effektiva lösningar, men som vi vet med ett minimum av kunskap löser det knappast de problem som finns.

Jag vill alltså avsluta den här debatten med att ge beröm för att du klart och tydligt tar avstånd från de sakerna, som bara skulle förvärra situationen för våra barn. Tack för debatten!

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2008/09:439 om arbetslivsforskning på reträtt

Anf. 40 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Thomas Strand har frågat arbetsmarknadsministern vad han avser att göra för att stärka och utveckla svensk arbetslivsforskning. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Regeringen har i forsknings- och innovationspropositionen, som överlämnades till riksdagen i oktober 2008, redovisat sina bedömningar av forskningen inom olika områden. Vad gäller arbetslivsforskningen är regeringens bedömning i propositionen att området behöver stärkas. Samtidigt framhålls vikten av kvalitetsprövning och konkurrensutsättning.

I enlighet med vad som redovisades i propositionen ökar medlen för arbetslivsforskning med totalt 20 miljoner kronor under perioden 2009–2012. Satsningen görs via FAS, Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap. Stödet kan användas till uppbyggnad av centrumbildningar och samverkan mellan starka forskningsmiljöer vid olika lärosäten.

Anslagen till universitet och högskolor för forskning och forskarutbildning ökar med 750 miljoner kronor i år, 2009, och beräknas öka ytterligare de följande åren, så att de 2012 kommer att vara 1,5 miljarder högre än år 2008. Dessa betydande resurstillskott stärker svensk forskning inom alla områden och kan även förväntas komma arbetslivsforskningen till del. Den närmare fördelningen av medlen beslutas dock av respektive lärosäte.

Interpellationen gäller också frågan om kunskapsöverföring. Jag vill då för det första påminna om den ändring i högskolelagen som riksdagen har antagit efter förslag i regeringens forsknings- och innovationsproposition. Lagändringen innebär att lärosätena, förutom uppgiften att samverka med det omgivande samhället och informera om sin verksamhet, ska verka för att forskningsresultat tillkomna vid högskolan kommer till nytta. Självfallet gäller detta även den arbetslivsforskning som bedrivs vid lärosätena.

För det andra vill jag fästa uppmärksamheten på det arbetsmiljöpolitiska kunskapsråd, bestående av forskare inom relevanta områden, som regeringen har tillkallat. I rådets uppgifter ingår att lyfta fram och belysa viktiga utvecklingstendenser inom arbetsmiljöområdet samt att bidra med forskningsbaserad kunskap som stöd för utformningen av politiken inom arbetsmiljöområdet.

Anf. 41 THOMAS STRAND (s):

Herr talman! Jag vill tacka högskole- och forskningsministern för svaret på min interpellation.

Det blev ett stort avbräck för svensk arbetslivsforskning när ni lade ned Arbetslivsinstitutet. Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap, FAS, skriver i en nyligen presenterad rapport att svensk arbetslivsforskning har fått vidkännas en påtaglig kapacitetssänkning på grund av nedläggningen av Arbetslivsinstitutet. Arbetslivsforskningen tappar mark, men det verkar inte som om ministern tagit till sig det.

Just nu befinner vi oss mitt i en dramatisk jobbkris. Många har förlorat jobbet, och fortfarande kommer nya varsel. Enligt den borgerliga regeringens egna prognoser kommer arbetslösheten att öka till ca 12 procent, och i dag är arbetslösheten bland ungdomar 25 procent.

Mot denna bakgrund är den borgerliga regeringens kraftigt minskade resurser till arbetslivsforskning ytterst märklig. Det är nu vi behöver investera för nya jobb. Det är nu vi behöver resurser för att förbereda morgondagens arbetsmarknad. Tyvärr tycker jag att den borgerliga regeringen är passiv.

FAS-rapporten uppskattar att resurserna till arbetslivsforskning minskar med omkring 200 miljoner kronor per år på grund av Arbetslivsinstitutets nedläggning. Nu säger högskole- och forskningsministern att regeringen ökar medlen till arbetslivsforskning med 20 miljoner kronor. Men denna en tiondels återställare uppnås först om tre år. Mitt i en jobbkris talar ministern om en tiondels återställare till svensk arbetslivsforskning.

Det är också värt att notera att i forsknings- och innovationspropositionen anges 24, tror jag, strategiska forskningsområden – men arbetslivsforskning hör inte till dem.

Arbetslivsforskningens kapacitetssänkning tydliggörs i en enkätundersökning som genomfördes 2008 bland alla före detta ALI-anställda. Den visar att antalet disputerade forskare som fortfarande sysslade med arbetslivsrelaterad forskning nästan halverades mellan nedläggningsbeslutet och hösten 2008. Många forskare fick vid nedläggningen lönemedel som varar längst fram till mitten av 2010, och man kan befara att fler forskare kommer att lämna forskningsområdet.

Till detta kommer att ganska många av de forskare som hamnade på olika högskoleinstitutioner gled ifrån den rena arbetslivsforskningen. De är mer inne på områden som högskolan prioriterar, och där är kampen om forskningsmedlen hård.

Ytterligare ett oroande resultat av regeringens drastiska resursförsvagning är att unga, lovande forskare inte vågar satsa 20 år av sina liv på arbetslivsforskning på grund av att det saknas finansiering och stöd i en sådan karriärutveckling.

Ministerns svar gör ingen glad. Det duger inte att sitta still i båten. Det duger inte med en tiondels återställare till arbetslivsforskningen. Enligt rapporten från FAS behövs större, riktade satsningar för att vända den negativa utvecklingen för svensk arbetslivsforskning.

Varför lyssnar inte ministern och den borgerliga regeringen på det örat?

*Svar på
interpellationer*

Anf. 42 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Denna regering står för arbetslinjen, och vi gläder oss åt att sjukfrånvaron i arbetslivet har minskat drastiskt de senaste åren. Vi gläder oss också åt att utvecklingen när det gäller arbetsskador i arbetslivet på många sätt är positiv.

Självklart vill vi att vår politik på det här området ska bygga på största möjliga forskningsstöd. Den avgörande skillnaden mellan interpellanten och regeringen är vilken roll man anser att Arbetslivsinstitutet spelade i arbetslivsforskningen. Man måste komma ihåg att arbetslivsforskning och arbetsmiljöforskning är någonting mycket bredare än det som försiggick vid ALI.

Jämförelsen mellan det man vann på nedläggningen och det tillskott som ges i forskningspropositionen är som att jämföra äpplen och päron. Våldigt mycket arbetslivsforskning bedrivs nämligen vid lärosäten och finansieras med fakultetsmedel eller med rådsmedel.

Som jag skrev i forskningspropositionen anser jag att arbetslivsforskningen bör stärkas. Det var inte någon polemik med regeringen, som lagt ned ALI, utan det var alldeles oavsett den åtgärden. Jag tyckte att den nedläggningen var motiverad av det skälet att vi tror att forskningsexcellens i många fall bättre uppnås när forskningen bedrivs av lärosätena och finansieras så att säga på vanligt sätt och inte i institutsform. Det kan vara motiverat också med forskningsinstitut, vi har ju många sådana, men för oss var nedläggningen av ALI ett sätt att höja kvaliteten på arbetslivsforskningen.

En reflexion man kan göra när Thomas Strand lyfter fram en rapport som FAS har beställt är att det väl är utmärkt att FAS har det engagemang som rapporten tyder på. Nu är det FAS som till stor del kommer att vara navet i framtidens arbetslivsforskning, och om man där har det engagemanget borgar det väl för att FAS både med de nya 20 miljonerna och med de betydande resurser man har sedan tidigare är redo att göra stora insatser vad gäller arbetslivsforskning. Jag tycker att Thomas Strand är för pessimistisk. Jag tror att arbetslivsforskningen i Sverige har en god framtid.

Jag skulle vilja avsluta med en fråga till Thomas Strand. Det var en vacker plädering han höll, men hur har han lyckats inom sitt eget parti? Jag har försökt läsa på i Socialdemokraternas budgetalternativ, men där hittar jag inte någon stor satsning på arbetslivsforskning. För att Thomas Strands debattposition ska vara riktigt stark vore det, om han vill ha större resurser till arbetslivsforskning, kanske klokt att först försöka övertyga sina egna partivänner.

Anf. 43 THOMAS STRAND (s):

Fru talman! Det är bra att forskningsministern nu säger att han vill stärka arbetslivsforskningen och hänvisar till de 20 miljonerna. Dock räcker det inte; det är en tiondels återställare. Vi behöver egentligen inte diskutera ALI utan det som kommer fram i rapporten, nämligen att det genom nedläggningen försvann 200 miljoner kronor från området. Det är det som är bekymmersamt och det som borde oro forskningsministern lika mycket som det oroar mig.

I rapporten från FAS sägs att arbetslivsforskningen tappar mark. Den förlorar kompetens. Forskare lämnar området. Det är negativt för arbetslivsforskningen. Enligt rapporten är det svårt att nu få ett samlat grepp om pågående arbetslivsforskning. Det saknas kunskapsöverblick, kunskapsförmedling och bra statistik. Detta är inte något som jag hittar på utan det är sådant som pekas på i rapporten. Det är också negativt för överföringen från arbetslivsforskningen till arbetslivet. Den överföringen har stannat av. Också detta oroar forskare och fackliga företrädare.

I många andra länder gör man tvärtemot vad den borgerliga regeringen gör. Många europeiska länder har olika institut för arbetslivsforskning och betydande forskningsmedel för sektorn. Våra grannländer Finland och Danmark satsar stort på arbetslivsforskning. Medan andra länder flyttar fram positionerna backar vi i Sverige.

I TCO-tidningen uttalar sig TCO-ordföranden Sture Nordh om den situation som uppkommit och säger att det i dag saknas en kritisk massa för framstående arbetslivsforskning. Vidare säger han sig vara oroad över de konsekvenser detta får för arbetslivet och menar att staten måste ta det grundläggande ansvaret när det gäller finansieringen samt skapa resurser för att bygga upp forskningsmiljöer. Bodil Mellblom på Svenskt Näringsliv säger i samma tidning: ”Det var tråkigt att regeringen inte gjorde en strategisk satsning på arbetsmiljöforskningen.”

Vad svarar ministern på detta? Jo, att det görs en tiondels återställare samt ger det allmänna svaret att regeringen har ökat anslagen till universitet och högskolor, vilket är bra. Problemet är att när man gör en genomgång av universitetens strategier tyder de inte på att arbetslivsforskningen får någon framträdande roll eller påtagliga resursförstärkningar de närmaste åren. Enligt FAS-rapporten, som kommenterar även detta, har universiteten inga möjligheter att på kort sikt omprioritera och ta ett övergripande ansvar för arbetslivsforskningen.

Fru talman! Jag menar att den borgerliga regeringen satt käppar i hjulet för en väl fungerande arbetslivsforskning. Jag tycker att regeringen har en för passiv hållning. Både FAS-rapporten och rösterna från TCO och Svenskt Näringsliv säger att det behövs en samlad insats från regeringen samt att det behövs ett nav, en motor, som driver denna utveckling.

Den svenska regeringen måste ta ut steglängden och agera för att vända den negativa utvecklingen för svensk arbetslivsforskning. Därför vill jag att högskole- och forskningsministern visar handlingskraft och initiativförmåga och ser till att vi nu får ett agerande från regeringens sida som stärker arbetslivsforskningen. Det har vi inte i dag, och det är det som FAS-rapporten säger.

Anf. 44 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Jag vill tacka Thomas Strand för att han ställt en bra interpellation.

Jag är lite fundersam över den argumentation som statsrådet använder när han säger att man från regeringens sida ville höja kvaliteten på arbetslivsforskningen, och man gjorde det genom att lägga ned Arbetslivsinstitutet. Det känns med förlov sagt lite korkat att göra på det sättet.

Arbetslivsinstitutet, som alltså ägnade sig åt arbetslivsforskning, var vida känt och hade projekt runt om i Europa. Det var inte bara i Sverige man protesterade när regeringen bestämde sig för att lägga ned Arbetslivsinstitutet, utan man gjorde det runt om i världen. Det var professorer till och med i Australien som skrev på protestlistorna och menade att det var helt befängt att lägga ned ett arbetslivsinstitut som hade kommit så långt på forskningsområdet.

Min fråga till statsrådet, fru talman, är: Tänker man höja kvaliteten på fler ställen genom att lägga ned sådant som är det bästa Sverige har på området?

Anf. 45 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Jag skulle vilja använda Thomas Strand mot Eva-Lena Jansson. Han konstaterade här att det inte är någon idé att återuppta diskussionen om ALI:s nedläggning. Denna nedläggning har vi diskuterat ett stort antal gånger här i kammaren, både i frågedebatter och i sakdebatter. Där har vi olika uppfattning.

På den direkta frågan kan jag svara att det finns många sammanhang där man behöver rensa ut gammalt för att få något nytt som är bättre. Det måste man vara redo att göra både i forsknings-sammanhang och i andra sammanhang i samhället, så det är inget konstigt.

Det vi just nu upplever är ett slags omstart av arbetslivsforskningen. Den nya FAS-rapporten ger en ögonblicksbild av läget mitt i den nystarten. Jag tror inte att man ska fästa alltför stor vikt vid läget som det var precis när detta undersöktes. Det som sker nu är ju att det här forskningsområdet håller på att finna nya former med hjälp av de satsningar som görs.

Thomas Strand tycker att det är irrelevant att forskningen totalt sett har fått stora ökningsar, men min huvudpoäng är just att arbetslivsforskning till stor del ska söka forskningsanslag på samma meriter som andra forskningsområden. Det som håller hög kvalitet ska få stöd. Så är också verkligheten, vill jag påstå. Det finns massor med bra arbetslivsforskning i Sverige, runt om i landet. Nedläggningen av ALI kommer inte i grunden att förändra det faktum att det bedrivs mycket bra arbetslivsforskning i Sverige.

Vi har också tagit ett antal andra initiativ. Jag har själv medverkat till en satsning på jämställdhetsforskning när det gäller just arbetsrelaterade sjukdomar. Vi har ett uppdrag till IFAU med 9 miljoner kronor för att undersöka om det finns ett samband mellan arbetsmiljö-satsningar och lönsamhet. Och, som sagt, de övergripande anslagsökningarna medger ju satsningar på det här området. Det är inte bara fromma förhoppningar från min sida, utan det är något jag vet genom mina resor i landet. Det sker satsningar på viktiga projekt på det här området.

Jag vill upprepa min fråga till Thomas Strand. Varför har hans eget parti inte lyssnat på Thomas Strand? I era oppositionsmotioner finns ju inte dessa initiativ. Ni föreslår inte att arbetslivsforskning ska bli en strategisk satsning. Ni har inte något stort påslag på det här området. Thomas Strand har en del internt arbete att göra om han vill ha en politikomläggning på detta område.

Anf. 46 THOMAS STRAND (s):

Fru talman! Jag kan berätta för högskole- och forskningsministern att vi när vi lade fram vår forskningsmotion hade betydligt mer resurser till forskning än den borgerliga regeringen hade. Det var över 4 miljarder. Vi har mer anslag till arbetslivsforskning. Det är svaret på den frågan.

I dag var det en intressant artikel i Svenska Dagbladet om just arbetslivsforskning. I artikeln hänvisas till FAS-rapporten. Men det är fler som är oroad för vad som händer. Här konstateras att det var en väsentlig kapacitetssänkning när ni lade ned ALI. 200 miljoner kronor om året beräknas det kosta i minskade resurser till forskningen.

Det är väl bra att forskningsministern talar om att det ska vara en omstart. Men varför skulle man lägga ned och ta bort resurserna? Det behövs resurser för att stärka vårt arbetsliv, vår arbetsmarknad och arbetsmiljö. Mitt i en jobbkris behövs resurser för att se på morgondagens arbetsmarknad.

Jag menar att det var ett misstag att lägga ned Arbetslivsinstitutet. Det var ett misstag att dessa resurser försvann från området. Det är flera med mig som säger att det var ett misstag. Av ministerns svar i dag att döma tror jag inte att vi från den borgerliga regeringens sida får höra att det var ett misstag, men jag menar att det var det.

I den rapport som FAS nu har släppt lanseras att det ska skapas en eller flera plattformar vid ett eller flera universitet för att stärka forskningen – ett nav eller en motor. Det som hände när ALI lades ned var ju att motorn försvann, och det blev ett vakuum. Många forskare flydde fältet. Därför är det viktigt att vi inte nöjer oss med en tiondels återställare, som ni gör nu, utan vi behöver mer resurser och ett nav som driver det hela. Då krävs det att den borgerliga regeringen agerar.

Anf. 47 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Statsrådet svarade på min fråga, och det var bra att få reda på att man tycker att det är bra att lägga ned institut som är bland de världsledande, som Arbetslivsinstitutet var. Man bryr sig inte om kvaliteten, utan det viktigaste är ideologin. Då kan man tänka sig att också lägga ned andra institut utifrån sin politiska åskådning. Man är egentligen inte intresserad av kvaliteten, utan det handlar bara om att lägga ned verksamheten.

Fru talman! Jag har inget mer att tillföra den här debatten.

Anf. 48 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Än en gång: Det känns som lite fel använd tid att återuppta debatten om ALI:s vara eller inte. Där hade vi olika uppfattning. Ni upprepar era argument. Jag behöver inte upprepa våra.

Själva kärnan i vår argumentation var att arbetslivsforskning behövs men att den bör bedrivas i andra former. Nu håller vi på att få dessa andra former.

Detta med centrumbildningar tror jag är bra. Det låg ju i själva verket i den anslagsökning som fanns i forskningspropositionen att sådana centrumbildningar ska komma till stånd. Jag vill än en gång erinra om det initiativ som arbetsmarknadsministern, som nu är intresserad åhörare av denna debatt, har tagit genom att inrätta det arbetsmiljöpolitiska kun-

skapsrådet. Även det kommer att kunna bli ett slags nav i utvecklingen av framtidens arbetslivsforskning.

Vi har inte några olika åsikter om betydelsen av högkvalitativ forskning om arbetsmiljö och arbetsliv. En regering som står för arbetslinjen tycker naturligtvis att bästa tänkbara forskningsstöd på det här området är värdefullt. Vi anser att den forskningspolitik vi för medverkar till att åstadkomma ett lyft också för svensk arbetslivsforskning.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2008/09:425 om regeringen och arbetslösheten

Anf. 49 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Josefin Brink har frågat mig vad jag avser att vidta för åtgärder för att förhindra ökad arbetslöshet bland unga. Vidare har hon frågat mig om jag avser att vidta åtgärder för att följa Riksrevisionens rekommendationer och utvärdera nedsättningen av socialavgifter för unga. Slutligen har hon frågat mig om jag avser att vidta åtgärder för att unga arbetslösa utan slutbetyg från gymnasiet ska erbjudas utbildningsinsatser inom ramen för arbetsmarknadspolitiken.

Regeringen har sedan den tillträdde reformerat stora delar av arbetsmarknadspolitiken för att minska utanförskapet och för att fler människor ska komma i arbete. Ungdomar har varit och är en prioriterad grupp i detta arbete. Det pågår också ett omfattande reformarbete som berör alla delar av det offentliga utbildningssystemet. Det är vår ambition att utbildningsutbudet bättre ska svara mot behoven på arbetsmarknaden. Därmed underlättas ungas etablering på arbetsmarknaden och risken för arbetslöshet minskar. Ungdomar som saknar gymnasieutbildning ska framför allt motiveras att återgå till studier inom det offentliga utbildningssystemet – här spelar arbetsförmedlare och coacher en viktig roll. Inom jobbgarantin för ungdomar kan även studieförberedande utbildning erbjudas.

Jag vill också i detta sammanhang lyfta fram viktiga satsningar i årets vårproposition med tilläggsbudget, som ökade resurser för arbetsmarknadspolitiken, däribland jobbgarantin för ungdomar, och höjda statsbidrag till kommunerna.

Vad gäller Josefin Brinks fråga om nedsättningen av socialavgifter för ungdomar vill jag understryka att nedsättningen bara har varit i kraft en kort tid – det andra steget trädde i kraft så sent som den 1 januari 2009. Eftersom arbetslösheten bland unga är alltför hög ansåg regeringen att det fanns starka skäl att stimulera efterfrågan på yngre arbetskraft och underlätta för unga att komma in på arbetsmarknaden.

Regeringen har vidtagit en rad viktiga åtgärder för att underlätta för unga personer att få ett arbete. Åtgärderna för att bryta ungas utanförskap är en del av ett långsiktigt och strategiskt arbete som är högt prioriterat. Denna prioritering kvarstår även i det försämrade konjunkturläget.

Anf. 50 JOSEFIN BRINK (v):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Man kan konstatera att vi befinner oss i ett utomordentligt allvarligt läge, inte minst när det gäller ungdomar. Det är faktiskt så att ungdomsarbetslösheten i Sverige är näst högst i Europa, och den har ökat snabbare än i något annat land i Europa. Då blir det ganska oroande att regeringen har så oerhört lite att erbjuda för att förhindra att ungdomar blir arbetslösa.

De saker som arbetsmarknadsministern räknar upp här är ju inte av karaktären att man förhindrar ökad ungdomsarbetslöshet.

Det är heller ingenting som innehåller några aktiva åtgärder för att se till att ge ungdomar meningsfull sysselsättning så att de kan gå vidare till jobb när konjunkturen vänder.

Ministern säger att ungdomar som saknar gymnasieutbildning ska motiveras att återgå till studier inom det offentliga utbildningssystemet.

Ja, men regeringen har ju skurit ned 42 000 komvuxplatser och inte kompenserat för det. Man har skurit bort 3 000 högskoleplatser. På vilket sätt ska ungdomarna gå tillbaka till det offentliga och reguljära utbildningssystemet när det inte finns platser för alla? Det finns färre platser i dag än när vi hade den lägsta arbetslösheten 2006 och 2007.

När det handlar om ökade resurser till arbetsmarknadspolitiken stämmer inte det heller. De här ökade resurserna, som kom i tilläggsbudgeten, är en uppräknig, eftersom arbetslösheten stiger mycket snabbare än vad regeringen hade räknat med.

Fler personer kommer att behöva a-kassa och aktivitetsstöd därför att regeringen hade underskattat arbetslösheten. Och fler ungdomar beräknas bli långtidsarbetslösa därför att regeringen inte sätter in någon aktiv arbetsmarknadspolitik på ett tidigt stadium. Därför ökar garantin för de långtidsarbetslösa unga.

Den här jobbgarantin, som man kommer in i först efter att man har varit arbetslös i tre månader, innehåller ju inte heller någonting aktiverande. Det visar sig att det efter ytterligare 100 dagar i garantin hittills bara är 12 procent av deltagarna som har fått utbildning eller praktik. Det här är siffror som Arbetsmarknadsdepartementet gav Vänsterpartiet så sent som häromdagen.

88 procent av deltagarna i den här garantin håller alltså på med jobbsökeri och annat som verkligen inte kan kallas aktiv arbetsmarknadspolitik. Det är ingenting som på något sätt förbättrar de här ungdomarnas möjligheter att längre fram få ett jobb.

Vidare säger arbetsmarknadsministern att man har höjt statsbidraget till kommunerna. Det stämmer ju inte. I år kommer det inte en enda krona till kommunerna, trots att Sveriges Kommuner och Landsting, Konjunkturinstitutet och alla säger att det är helt nödvändigt för att förhindra ytterligare nedskärningar av personal.

De unga som jobbar i kommuner och landsting har redan fått sparken därför att de har varit timanställda och visstidsanställda. Och nu börjar man skära ned på den ordinarie personalen.

De statsbidrag som man tillför nästa år täcker inte på långa vägar ens de behov som finns för att kunna behålla befintlig personal. Än mindre kommer det att finnas resurser för att anställa några nya personer och att kunna behålla unga människor i jobb i kommuner och landsting.

Sammantaget är det faktiskt så att regeringen inte har något som helst svar på vad man tänker göra åt det som faktiskt, enligt alla bedömare, är en potentiell katastrof, nämligen att var fjärde ungdom står utanför arbetsmarknaden och att fler beräknas göra det framöver.

Regeringen har fullständigt misslyckats med att öka sysselsättningen för unga, och nu misslyckas man fullständigt med att se till att det inte är de unga som får betala det allra högsta priset för krisen.

Min fråga kvarstår fortfarande: Finns det några förslag över huvud taget hos regeringen när det gäller vad man ska göra åt den här situationen?

Anf. 51 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Jag har länge hållit på med ungdomsarbetslöshet, och en av de saker som jag har upptäckt i riksdagen är den otroliga kortsiktigheten i inriktningen på diskussionen.

Vi har i Sverige haft en hög ungdomsarbetslöshet, inte bara nu, utan i årtionden, skulle jag vilja säga. Den är högre än i andra länder, och det är det arv som vi har tagit över.

Den här situationen med en konstant hög ungdomsarbetslöshet i Sverige är någonting som orsakades av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet när ni i tolv år satt vid regeringsmakten.

En orsak, Josefin Brink, är den skolpolitik som ni för. De ungdomar som gått ur skolan har en låg produktivitet därför att de har gått igenom en dålig skola. Det är för många som går ur skolan med dåliga kunskaper. De kan inte bära upp den lön som de får på arbetsmarknaden. Då kan man sänka lönen, eller också kan man förbättra skolundervisningen. Vår linje är att förbättra skolundervisningen, men det är Vänsterpartiet helt emot.

Med den skolpolitik som ni driver kommer ungdomar att för lång tid dömas till ungdomsarbetslöshet.

Sedan kan man notera att kullarna just nu är ovanligt stora, så räknat i personer har nog aldrig så många unga personer arbetat som i dag. Men den procentuella andelen är alldeles för hög.

Jag är säker på att arbetsmarknadsministern återkommer till det här med yrkesanknytning, utbildning och lärlingar och sådana saker.

Men jag skulle också vilja ta upp en annan sak, nämligen den fråga som uppstår när man kommer till Köpenhamn. Varför arbetar så väldigt många svenska ungdomar i Danmark, i Köpenhamn? Varför är det de som sköter butikerna, restaurangerna? Finns det någon observation och någon tanke hos er på vänsterkanten om varför det är så?

Kan det bero på att man har en annan arbetsmarknadssituation, att man har flexicurity, att det är lättare för ungdomar att komma in där, att det är lättare för dem att få anställning, att de är mer attraktiva hos arbetsgivarna? Kan det vara det?

Det kanske inte är så att man har mer bidrag i Köpenhamn. Det kanske inte är ständigt nya doser av olika typer av arbetsmarknadspoli-

tiska åtgärder riktade till yngre som är lösningen. Det kanske är så att lösningen finns i Köpenhamn. Där är det ändå mycket fler ungdomar som arbetar än vad det är i Sverige.

Fru talman! När jag läser igenom de här långa listorna av ofinansierade utgifter som Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har ser jag faktiskt inte särskilt mycket som handlar om ungdomsarbetslöshet. Vad jag har kunnat hitta är 90 000 sommarjobb. Men vad är det i övrigt som ni ska göra för ungdomarna?

Anf. 52 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Tack, Josefín Brink! För tre veckor sedan stod jag i talarstolen och hade en debatt på precis samma tema med arbetsmarknadsministern.

Då närde jag nog ett litet hopp till den här vårpropositionen, att den skulle innehålla en massa saker. Jag hade hoppats att det skulle komma satsningar på arbetsmarknadspolitik.

Men döm om min förvåning! Man fick läsa i tidningen att regeringen satsar 10 miljarder. Det var ju oväntat. Men när man granskade den här satsningen fann man att ökade kostnader för a-kassa och övriga bidrag till arbetssökande var 10 miljarder. Ökade kostnader för lönegarantier till följd av fler konkurser var 780 miljoner. Besparingar på arbetsmarknadspolitiska insatser var 5 miljoner. Mer pengar till Internationella arbetsorganisationen var 10 miljoner.

Slutsatsen är: Noll kronor för mer utbildning och praktik till arbetssökande.

Det var väl inte så himla offensivt, och det var väl inte så mycket arbetslinje?

I dag har vi fått de senaste siffrorna för varslen under april. Det är nästan 10 000 personer som har blivit varslade under april. Det visar att vi kommer att gå mot en dramatisk sommar. Det vore förmätet att tro någonting annat.

Då är det viktigt med 90 000 sommarjobb. Det är också viktigt med sommarundervisning, 15 000 extra platser. Det är också viktigt med 10 000 extra sommarkursplatser, 4 000 lärlingsplatser, 3 500 platser i yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning och 10 000 platser i Ungdomslyftet.

När det gäller satsningen på komvux, kvalificerad yrkesutbildning och högskola är det sammanlagt 10 885 platser. När det gäller traineeprogram i välfärden är det 3 000 platser.

Vi gör någonting. Vi i oppositionen tar ungdomsarbetslösheten på allvar. Som jag har sagt tidigare, gör man något aktivt med ungdomar vet alla som sitter i det här rummet att det händer något. De kommer ut i arbete.

Problemet är när de får vara passiva under tre månader och sedan gå in i en passiv åtgärd som den här regeringen har valt att kalla jobbgarantin. Då får de vara passiva i ytterligare tre månader. Då har man sex månaders passivitet som ungdom.

Det är inte att vara aktiv, det är inte att bedriva någon form av aktiv arbetsmarknadspolitik. Det är passivitet. Tyvärr, fru talman, präglas den här regeringen av passivitet.

Anf. 53 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Låt oss först fundera över var vi kommer från. Vi kommer från ett läge där 2008 antalet fast anställda ungdomar ökade med 23 000 personer eller 11,1 procent jämfört med 2007. Antalet tidsbegränsat anställda minskade under samma period.

Vi kommer från ett läge, precis som Carl B Hamilton sade, där sysselsättningen bland ungdomar har ökat mycket kraftigt. Men samtidigt ska vi komma ihåg att vi har haft väldigt stora ungdomskullar som har kommit ut, som Carl B Hamilton också sade. Det gör att ungdomsarbetslösheten minskade mindre än sysselsättningen ökade.

Varför är då ungdomsarbetslösheten så hög i Sverige? Och varför ökar den nu snabbare än på andra håll? Vi ska komma ihåg, precis som Carl B Hamilton sade, att vi under decennier har haft en väsentligt högre ungdomsarbetslöshet i Sverige än på andra håll.

Den ökar nu snabbare än i många andra länder, för Sverige är en liten öppen ekonomi. Ungefär hälften av vår ekonomi är exportberoende. I verkstadsindustrin är det 70–80 procent som exporteras.

När kunderna försvinner, när det inte längre finns efterfrågan på svenska produkter och företagen måste dra ned har vi en regel, sist in först ut, som är applicerbar i LAS och de olika kollektivavtalen. När jag är ute och reser i landet är det helt uppenbart att det är ungdomar som tvingas bort från jobben först.

Samtidigt vill jag säga att vi försöker möta detta på en mängd olika sätt. I decemberpaketet var det 4 miljarder mer i arbetsmarknadspolitiska insatser av olika slag, och vi hade ytterligare insatser i tilläggsbudgeten. Det innebär att bara inom något år kommer vi att ha 250 000 personer i aktiva arbetsmarknadspolitiska insatser.

Det hade varit mycket bättre om de hade haft ett jobb att gå till. Det håller jag helt med om. Men för det krävs det kunder i de företag som säljer. Och för att det ska vara kunder i de företag som säljer måste vi ha en regering för tillväxt, för olika typer av företag som kan växa fram och inte en regering som föreslår det omvända.

Ni räknar upp alla saker som ni ska göra. Det låter bra med allt det som ni har på tapeten, utom i två delar. Den ena delen är: Hur ska ni finansiera alltihop? Det är över 100 miljarder i olika ofinansierade utgiftsökningar.

En mycket stor post som ni ska räkna in i er kalkyl är den fördubblade arbetsgivaravgiften för unga. Ni ska göra det dubbelt så dyrt att ha ungdomar anställda. Hur många nya jobb, Josefin Brink och Eva-Lena Jansson, blir det genom att man gör det dubbelt så dyrt att anställa ungdomar? Det skulle jag gärna vilja ha ett svar på.

I budgeten och i det som vi har kommit vidare med har vi lagt ungefär 2 miljarder mer i år på utbildningssystemet, bland annat komvux, yrkesvux, och yrkeshögskolan framför allt. Det bygger på den grundläggande tankegången när man funderar igenom vad som är det systematiska, strukturella problemet när det gäller ungdomsarbetslösheten. Vad beror det på att den har varit så hög under så väldigt många decennier?

En förklaring vi hittar i forskning är naturligtvis arbetsrätten som den är utformad. Den påverkar inte det totala antalet arbetslösa, men den påverkar sammansättningen. Den tenderar att leda till att vi får högre arbetslöshet bland människor som ännu inte har kommit in på arbets-

marknaden, ungdomar, personer med utrikes bakgrund, personer som har varit långt borta från arbetsmarknaden.

En annan viktig förklaringsfaktor ligger i det som Carl B Hamilton tog upp, den bristfälliga kopplingen mellan utbildningssystemet och arbetsmarknaden. Den tredje förklaringsfaktorn ligger i, om man får tro forskare och erfarenheter från andra länder, att vi i Sverige har haft högre ingångslöner än i många andra länder och en svagare löneutveckling.

Vi har försökt kompensera detta, inte genom att röra arbetsrätten och inte genom att göra en massa andra saker som ni skrämmer med ibland utan genom att halvera arbetsgivaravgiften för unga, det vill säga göra det billigare att ha ungdomar anställda.

Jag får återkomma till lite andra saker i nästa anförande.

Anf. 54 JOSEFIN BRINK (v):

Fru talman! Eva-Lena Jansson har gått igenom ett antal av de satsningar som vi i oppositionen har lagt fram tillsammans, och det är lite mer än sommarjobb. Det är också en hel del långsiktiga satsningar, bland annat på att se till att de som inte har klarat av gymnasiet både genom teoretiska studier inom ramen för komvux och genom arbetsplatsförlagd utbildning får möjlighet att skaffa sig en gymnasieexamen som de sedan kan använda för att få ett jobb. Så det finns en hel del långsiktiga satsningar i vår politik.

Vi gör också det som alla arbetsförmedlare jag har träffat vill och dessutom Arbetsförmedlingens, myndighetens, ledning berättade för oss om i arbetsmarknadsutskottet så sent som i förra veckan, nämligen att man gör det möjligt att tidigare sätta in insatser för de ungdomar som blir arbetslösa. De ska inte behöva sitta och vänta in garantierna. De ska inte behöva bli långtidsarbetslösa innan de kan få en insats. Det efterfrågas överallt inom Arbetsförmedlingen.

Ytterligare saker som efterfrågas är möjligheten att erbjuda alla de insatser som personer över 25 år kan få, starta-eget-bidrag till exempel. Varför vill inte ni stödja nyföretagande bland unga? Det vill vi göra.

När det gäller arbetsmarknadsutbildningar kan även unga under 25 behöva ett körkort eller något liknande om det förbättrar deras möjligheter att få jobb. Det finns en rad insatser som Arbetsförmedlingen efterfrågar och som vi tycker att de ska få lov att göra för att underlätta för ungdomar att snabbare få en möjlighet att få ett jobb.

Men i grund och botten är det förstås inte arbetsmarknadspolitik som skapar jobb. Det finns det ingen människa som tror. Det är inte vi som vill ha mera bidrag. Det är vi som vill investera för att skapa flera jobb. Det är det som ekonomer från vänster till allra längst ut på högerkanten, myndigheter, regeringens egna ekonomisk-politiska rådgivare och alla skriker efter: Gör investeringar för att se till att stimulera ekonomin så att det kommer flera jobb!

Den typen av investeringar föreslår vi i Vänsterpartiet. Vi föreslår bättre satsningar på ROT-avdrag så att det skapas jobb i byggsektorn. Vi tidigarelägger investeringar i infrastruktur. Vi satsar på energiteknik. Vi satsar de resurser som verkligen behövs inom kommun- och landstingssektorn så att man kan anställa människor där och slippa säga upp. Vi satsar på exportstöd för småföretag och en rad saker som faktiskt skapar

sysselsättning och stimulerar ekonomin i den ekonomiska kris som vi nu är inne i. Det är kärnan i att skapa sysselsättning också för unga.

Det gör vi till skillnad från regeringen som har satsat på de sänkta arbetsgivaravgifterna. Riksrevisionen har ju sågat den typen av insatser som sysselsättningsskapande åtgärder. De har räknat på andra liknande insatser, som även den tidigare regeringen, där Vänsterpartiet var med som underlag – det ska jag villigt erkänna – har lagt ut en massa pengar på, för att se om det över huvud taget skapas några arbetstillfällen. Det kostar något mellan 1 och 2 miljoner kronor per jobb med metoden att sänka arbetsgivaravgifter.

Det ska jämföras med de siffror som riksdagens utredningstjänst har. Vad kostar varje nytt jobb när man gör en offentlig investering i bostadsbyggande eller infrastruktur? Det kostar 400 000 kronor.

Om man i stället anställer folk direkt i till exempel kommuner och landsting, i offentlig sektor, är nettokostnaden 200 000 kronor för att skapa ett nytt jobb. Det är ju betydligt effektivare då att hämta in de arbetsgivaravskattningar som har gått till McDonalds och andra företag som inte behöver nyanställa någon för att få pengarna och använda dem för att skapa nya arbetstillfällen genom direkta investeringar och genom pengar till kommuner och landsting, där det behövs både omvårdnadspersonal och andra.

Anf. 55 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Där var det ingen brist på ofinansierade utgiftsökningar. Om man drar på med investeringar i infrastruktur är det rätt mycket utöver att man ska anställa en person som det kostar. En rimlig kostnad är att det ligger bra mycket högre än de 400 000 som Josefin Brink sade. Det ligger snarare mellan 1 och 4 miljoner.

Det var rätt intressant med ROT-avdraget. Jag har lagt märke till det – jag vet inte om ni har gjort det. Om man tittar på var sysselsättningen faller mest i Sverige är det inte i byggsektorn. Det är i tillverkningsindustrin. Det är de som har fått nej till sin export. Det är där de inte får några order.

Men vad gör ni då på vänsterkanten? Jo, ni går i Byggnadsarbetarförbundets ledband. Byggnads är det starkaste LO-förbundet. Det är ingen slump att det är just Byggnads medlemmar som får ROT-avdragen som klapp här till den 1 maj.

Sedan har vi frågan om de höga ingångslönerna som regeringen har försökt hantera genom att sänka arbetsgivaravgifterna för unga. Det finns även andra sätt som jag kanske skulle tycka vore bra men som just nu inte är politiskt gångbara.

Det som slår mig när jag hör Josefin Brink och Eva-Lena Jansson är det totala slöseriet. De ofinansierade utgiftsökningar ni föreslår är a-kassan, det är sänkta a-kasseavgifter, det är mer bidrag till barnfamiljer, pensionärer och studenter. Kommunerna ska få mer, hörde vi här – mycket mer än vad regeringen föreslår. Det ska vara bidrag till småföretag, trygghetssystem, sjukförsäkring, barngrupperna i förskolan, äldreomsorg och statligt riskkapital. Det ska vara mer till utbildning, mer till högskolan, yrkesutbildning, sommarundervisning, gröna jobb, stark utrustning av miljonprogramsområdena, skolorna, äldreboenden, ungdoms-

boenden, hyresbostäder, infrastruktur, ROT-avdrag, klimatomställning, välfärden och så de här 90 000 sommarjobben.

Det är för mycket för att det ska vara trovärdigt att ni har råd och möjlighet att prioritera, och är det någonting som präglar ett seriöst och ansvarstagande politiskt parti är det förmågan att kunna prioritera.

Prot. 2008/09:107
27 april

Svar på
interpellationer

Anf. 56 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Vi vill investera i ungdomar, för vi tycker inte att det är att slösa att satsa pengar på ungdomar. Då gör vi det genom att välja. Politik är inte bara att vilja, vilket Carl B Hamilton verkar tro, utan politik är också att välja – till exempel att välja att inte ge Josefin Brink och mig fler skattesänkningar. Vi behöver inte det.

Då väljer vi hellre att faktiskt satsa på ungdomar. Vi satsar på äldre. Vi satsar på välfärden. Det är nämligen viktigare att satsa i kommuner och landsting än att ge oss ofinansierade skattesänkningar.

Det är viktigare att investera i ungdomar genom en stor satsning på utbildning. Genom att satsa stort på till exempel lärlings-, praktik- och traineeplatser i stället för att säga att ungdomarna ska vara arbetslösa i tre månader; sedan kan regeringen tänka sig att göra något. Då stoppas de in i jobbgarantin där de får sitta tre månader i utvisningsbåset, och sedan kanske någonting görs för dem.

Det är inte offensivt, det är ingen arbetslinje och det är definitivt slöseri. Jag kan nämligen aldrig tycka att pengar som vi satsar på våra ungdomar är bortkastade pengar – snarare tvärtom. Det är en investering för framtiden.

Den här regeringen stänger dörrarna för ungdomar. Jag tycker inte att det är en bra politik, fru talman.

Anf. 57 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Jag skulle vilja börja med att komplettera Carl B Hamiltons lista utifrån vad som varit föremål för överläggningar i dag. Det begärs också mer pengar till polisen, till fossilgasutbyggnaden, åklagarväsendet, arbetslivsforskningen och ekobrottsbekämpningen. Det kan vara bra att ha med dem också så att ingenting kommer bort.

Det var dock inte av den anledningen jag begärde ordet, utan det var när interpellanten nedvärderade satsningen på unga genom satsningen på nedsatta arbetsgivaravgifter.

Man kan gå på olika studiebesök. Man kan gå till Arbetsförmedlingen. Det är viktigt. Jag har själv valt att gå till några andra ställen. Jag valde härförleden att gå till McDonalds i Rissne – en intressant arbetsplats. Jag är inte säker på om mitt öga såg rätt, men jag tyckte mig ändå se att det var få, om ens någon, av de anställda som var över 26 år. Det är möjligt att de inte behöver göra några nyanställningar där. Det vet inte jag, men jag noterar att för att de skulle känna sig trygga på sin arbetsplats med sina kollektivavtalade löner så har med stor säkerhet för denna generation den nedsatta arbetsgivaravgiften betytt ganska mycket.

Fru talman! För att kontrollera att detta inte var en ren tillfällighet har jag besökt två andra snabbmatsinrättningar, en vid Sergels torg och en på Kungsholmen uppe vid Fridhemsplan. Jag såg exakt samma sak där. Man kan notera att denna snabbmatskedja av amerikanskt ursprung är en av de stora arbetsgivarna för ungdomar, och det är ju det interpellationen hand-

lar om. Jag tror att det har haft ganska stor betydelse för att inte fler har hamnat i bekymmer.

För att ytterligare kontrollera att jag verkligen var på rätt spår kontaktade jag Ica och frågade hur de ser på detta. Det visade sig att det är en väldigt intressant arbetsplats för många ungdomar som vill komma in som butiksbiträden i olika former. Det kanske inte direkt är ett högkvalificerat jobb, men jag skulle tro att det bidrar väldigt starkt till att många ungdomar får sin första arbetsplats, med kollektivavtalade löner, just genom att företagens kostnader blir något lägre än de annars hade varit.

Då kommer man till frågan: Vem är det som anställer i det här landet? Det är den frågan Vänsterpartiet och Socialdemokraterna sällan ställer sig. Det är nämligen inte Arbetsförmedlingen, utan det är företagare. Det är företagare som ska betala de här platserna, och de ser till både kompetens och löner.

När nu interpellanten gör narr av den sänkta arbetsgivarkostnaden tror jag att det är ett allvarligt felsteg från Vänsterpartiet. Jag tror att detta har haft en väldigt gynnsam effekt för många tusentals unga människor i vårt land.

Anf. 58 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! I år lägger vi närmare 74 miljarder kronor i olika arbetsmarknadspolitiska insatser. Visst – en hel del av detta är ersättning för förlorad inkomst, men även det är en del av arbetsmarknadspolitiken.

När det gäller garantierna hörde jag i början Josefin Brink ställa frågan om varför det är så få som får utbildning eller praktik inom ramen för garantierna. Då ska man komma ihåg att vi inte har avsatt ett fast antal platser för insatser av det slaget, utan det är en individuell bedömning som Arbetsförmedlingen gör när de träffar ungdomarna. Är det en kortare utbildning man behöver eller någon typ av praktisk kompetensutveckling finns den möjligheten, men det är inte alla som har bedömts ha det behovet. Det är som sagt var en individuell bedömning.

Det viktiga är väl i så fall att titta på vad som händer efter garantin. Då kan jag bara dra mig till minnes den uppföljning som Arbetsförmedlingen har tagit fram som visar att efter 30 dagar har ungefär 57 procent av dem som lämnat jobbgarantin fått ett arbete. Ungefär 10 procent har gått till det offentliga utbildningssystemet. Det är en väldigt hög siffra: 67 procent har antingen gått vidare till arbete eller till det reguljära utbildningssystemet. Det är en god siffra.

Man ska också komma ihåg att snitttiden som ungdomar är arbetslösa är väsentligt kortare än för äldre på arbetsmarknaden. Detta gör att det blir viktigt med insatser av coachningskaraktär i början så att man snabbt kan få besked om man ska gå tillbaka till det ordinarie utbildningssystemet eller försöka hitta de jobb som faktiskt finns. Arbetsförmedlingen kommer i år, säger de i sina egna prognoser, att omsätta 900 000 jobb, och det är klart att det är en bra idé om man kan göra sig beredd att ta de jobb som faktiskt finns.

Man ska komma ihåg att arbetsmarknadspolitiken varken kan eller ska göra allt. För många är det ordinarie skolsystemet det bästa. Vi vet till exempel att var femte person i jobbgarantin för unga saknar färdig gymnasieutbildning, och därför är det både bra och rätt för dem att gå

tillbaka till skolbanken. Det är också det som nu sker i allt högre omfattning.

Därför är det bra med extra medel som vi har lagt till komvux, yrkesvux och yrkeshögskolan. Jag vill också påminna om de 10 000 lediga högskoleplatser som fanns här för inte alls länge sedan.

När det gäller Carl B Hamiltons fråga om erfarenheterna från Danmark finns det flera olika erfarenheter. Jag frågade min danske kollega om hur man kunnat få en sådan låg arbetslöshet i Danmark och vad vi skulle kunna lära av. Då sade han: Det förstår du väl. Ni måste ju halvera a-kassan för ungdomar.

Det har man nämligen gjort i Danmark, och jag kan säga att det kanske inte är det förslaget vi kommer att lägga fram. Men den viktiga poängen var att man just har en betydligt bredare koppling mellan utbildningssystemet och arbetsmarknaden. Man jobbar alltså mycket mer med lärlingsutbildning, lärlingsplatser, yrkeshögskola och så vidare, och det är precis detta strukturella grepp som den här regeringen har tagit för att förbättra kopplingen mellan utbildningssystemet och arbetsmarknaden.

Det är klart att vi alla inser att det inte får en omedelbar effekt i övermorgon. Att förändra utbildningssystemet är ju en investering som tar många år när det gäller att få ordning på det kaos som den förra regeringen ställde till med.

I grunden tror jag att det här problemet är för viktigt för att enbart kopplas till krisen. Det är tillräckligt viktigt och tillräckligt problematiskt i sin grund. Det är ett strukturellt problem som måste åtgärdas. Därför blir det viktigt med särskilda arbetsgivaravgifter för unga.

Låt oss ställa en annan fråga. Hur många unga har fått behålla jobbet i de här kristiderna när det har blivit hälften så dyrt att ha dem anställda? Och motsvarande fråga, som jag fortfarande inte har fått något svar på, men som kanske Eva-Lena Jansson borde kunna svara på vid något tillfälle: Hur många unga kommer att förlora jobbet om det blir dubbelt så dyrt att ha ungdomar anställda?

Anf. 59 JOSEFIN BRINK (v):

Fru talman! Det var roligt att Gunnar Andrén har varit på McDonalds. Det är det många som är. Har man varit det någon gång tidigare, kanske inte bara i studiesyfte utan man kanske till och med har ätit där eller jobbat där, vilket väldigt många unga har gjort – alldeles riktigt – kan man konstatera att det alltid har varit så att det i stort sett bara är ungdomar som jobbar på McDonalds. Det är själva grunden för vår kritik, att man ger en subvention till en arbetsgivare och till en bransch som i stort sett har som affärsidé att bara ha unga anställda. Det finns inga som helst krav på att man ska anställa någon för att få den här rabatten.

Vi har i stället valt att utforma den här typen av subvention till de arbetsgivare som anställer en ungdom som är arbetslös. Då har man ju gjort en insats för att skapa bättre möjligheter för unga att få jobb.

Dessutom tycker jag att det är häpnadsväckande att Carl B Hamilton tycker att det är slöseri att satsa på renovering och energieffektivisering av bostäder. Det är sådant som normalt brukar kallas för investeringar. Samma sak när det gäller att satsa på järnvägar och kollektivtrafik eller att satsa på utveckling av ny energiteknik, som faktiskt är en tillväxtskapande möjlighet för en ny framgångsrik exportindustri, enligt de

flesta bedömare. Men det behövs investeringar för att den här nya sektorn ska komma i gång ordentligt.

Ännu mer häpnadsväckande är det kanske att kalla det för slöseri att man vill satsa på äldreomsorg, sjukvård och utbildning. Det är fullständigt obegripligt för mig. Om vi dessutom gör de här satsningarna och de leder till att ungdomar kan få jobb blir det ju ännu mer obegripligt att hävda att det är ett slöseri. Det måste jag ju säga.

Arbetsmarknadsministern försvarar att man gör så pass lite inom ramen för garantier och annat med att det inte finns behov av andra insatser. Anledningen till att så få får utbildning och praktik är att det inte finns resurser till det. Det finns ju inte pengar. Man avsätter ju så lite pengar per person i de här garantierna att det inte finns möjlighet att erbjuda människor mer än så. Den möjlighet man har att göra någonting begränsas ju av utrymmet.

Jag skulle avslutningsvis bara vilja säga att detta är en betydligt större fråga än den här krisen, men krisen i sig kommer att medföra risk för att unga slås ut för lång tid framöver.

Anf. 60 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det går fort när man har roligt. Jag ber om ursäkt för att jag ställde en fråga till Eva-Lena Jansson som hon inte hade möjlighet att svara på, men vi får säkert tillfälle att debattera det här flera gånger framöver.

Låt mig hugga på en sak som Josefin Brink sade och som jag faktiskt helt håller med om. I sitt tidigare inlägg sade Josefin Brink att arbetsmarknadspolitik inte skapar jobb. Nej, det är helt rätt. Jag delar den uppfattningen. Det är klart att det vi måste ha är företag som vågar anställa och som har råd att anställa därför att de har kunder som betalar. Det är ju grundförutsättningen för att vi ska ha några jobb över huvud taget och några skattebetalare som sedan kan finansiera vår välfärdssektor som vi är intresserade av på olika vis.

För mig blir det därför en gåta att ni vill slå på dem som just gör detta genom att föreslå fördubblad arbetsgivaravgift för unga och göra det dubbelt så dyrt att ha ungdomar anställda. Jag förstår inte hur ni får ihop den logiken. Hur många nya jobb blir det om man gör det dubbelt så dyrt att anställa ungdomar?

Sedan säger Josefin Brink i det sista inlägget att vi hellre borde ge en subvention till dem som anställer långtidsarbetslösa ungdomar. Men det gör vi ju! Vi kallar det för nystartsjobb. Ungdomar som har varit arbetslösa i sex månader ger arbetsgivaren rätt till just den nedsättning av arbetsgivaravgiften som gör det ännu billigare att anställa just dem som har varit borta länge.

Tillsammans med våra satsningar på utbildningssystem innebär det att vi kan hantera några år av svåra ekonomiska tider. Men det viktigaste, och där håller jag återigen med Josefin Brink, är att vi får arbetsgivare som vågar anställa och att de har kunder. Det är det vi gemensamt måste se till att vi får.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 61 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Eva-Lena Jansson har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder i syfte att ändra arbetslöshetsförsäkringens regelverk så att arbetslösa personer kan utföra vissa sysslor utan att riskera avstängning från arbetslöshetsersättning.

Eva-Lena Jansson redogör för hur en man som har bloggat på en tidnings hemsida har fått besked från sin arbetslöshetskassa att han är tvungen att sluta med detta om han ska ha rätt till heltidsersättning från arbetslöshetsförsäkring. Mannen har inget anställningskontrakt med tidningen och får heller inte någon ersättning för att han bloggar på tidningens hemsida.

Jag vill inleda med att förklara att jag inte kan uttala mig i enskilda ärenden. Däremot vill jag ge ett generellt svar på vad som gäller för att en person ska ha rätt till arbetslöshetsersättning.

Rätt till ersättning vid arbetslöshet har en sökande som är arbetsför och oförhindrad att åta sig arbete för en arbetsgivares räkning minst 3 timmar varje arbetsdag och i genomsnitt minst 17 timmar i veckan. Den sökande ska vidare vara beredd att anta erbjudet lämpligt arbete, vara anmäld som arbetssökande på arbetsförmedlingen, medverka till att en individuell handlingsplan upprättas och aktivt söka ett lämpligt arbete men inte ha kunnat få ett sådant arbete. Personen måste med andra ord stå till arbetsmarknadens förfogande för att ha rätt till arbetslöshetsersättning.

Det ankommer på varje enskild arbetslöshetskassa att tolka reglerna om rätt till arbetslöshetsersättning. Om en person inte är nöjd med det beslut en arbetslöshetskassa har fattat har personen möjlighet att överklaga beslutet hos allmän förvaltningsdomstol.

Mot bakgrund av det anförda avser jag inte att ta några initiativ i frågan.

Anf. 62 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Tack för svaret, arbetsmarknadsminister Littorin!

Jag har tagit upp frågan om rätten till ersättning. Jag ska på en gång säga att jag tycker att det är viktigt att man när man får a-kassa verkligen följer det regelverk som finns när det gäller att stå till arbetsmarknadens förfogande. Man ska inte ha ersättning om man inte aktivt söker arbete. Den uppfattningen tror jag att arbetsmarknadsministern och jag delar.

Anledningen till att jag har tagit upp den här frågan är precis det fall som statsrådet redogör för, men jag har också i den här kammaren tagit upp andra personer som har fått sin a-kassa ifrågasatt. Det har handlat om idrottsutövare, både kvinnor och män, men det har också handlat om fritidspolitiker. Jag tycker att det är ett problem när man börjar göra arbetslösa till någon sorts andra klassens medborgare som ska vara livegna.

Även om man är arbetslös måste man ha rätt att ha ett socialt liv vid sidan av sitt arbetssökande. Man måste ha möjlighet att vara politiskt aktiv. Man måste ha möjlighet att faktiskt kunna skriva dagbok, oavsett om det är virtuellt eller i en vanlig dagbok. Man måste faktiskt kunna ha en meningsfull fritid, till exempel kunna träna och utöva idrott.

*Svar på
interpellationer*

Det vi vet händer med människor som blir arbetslösa är att de faktiskt riskerar att dra på sig ohälsa. Därför tycker jag att det är viktigt att, när man nu får signalerna att a-kassorna tolkar regelverket väldigt olika och därmed också ifrågasätter om personen har rätt till a-kassa, fråga om arbetsmarknadsministern tänker vidta några åtgärder.

Nu fick jag svaret att han inte tänker ta något initiativ i den här frågan, men bara genom att läsa det arbetsmarknadsministern skriver tycker jag att det ändå finns anledning att ställa frågan till arbetsmarknadsministern: Finns det inte skäl för ett förtydligande vad gäller a-kassoreglerna till de olika a-kassorna? Det verkar i alla fall som om man gör olika egna tolkningar av direktiven och reglerna.

Det har också förekommit förfrågningar från a-kassornas samorganisation till arbetsmarknadsministern, i alla fall till arbetsmarknadsutskottet i riksdagen, om att få ett förtydligande av vad som gäller när man är förtroendevald och har a-kasseersättningen. Jag skulle ändå vilja höra om arbetsmarknadsministern har något att tillägga utöver det svar jag har fått när det gäller förtydligande eftersom a-kassorna verkar ha så olika tolkningar av regelverket.

Anf. 63 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Låt mig först säga att det är klart att jag delar Eva-Lena Janssons grunduppfattning att man ska kunna ha ett liv även om man går på a-kassa. Jag tycker att det är alldeles självklart att man ska kunna ha en fritid, att man ska kunna göra olika saker. Det blir lite problematiskt eftersom jag får akta mig för ministerstyre och inte kommentera de enskilda fallen, men i grund och botten delar jag naturligtvis Eva-Lena Janssons uppfattning.

När det gäller fritidspolitik och förtroendevalda i synnerhet vet jag som gammal partisekreterare hur viktiga de är, hur rara pärlor de är och hur många fler vi egentligen skulle behöva i våra respektive partier. Där emot vet jag att det just när det gäller fritidspolitik och förtroendevalda har uppstått en diskussion om avvägningen mellan ersättningens storlek och tidsåtgången för olika uppdrag. Jag ska naturligtvis försöka återkomma om det går att få någon typ av förtydligande i den delen. Jag har också talat med IAF, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, för att få en bättre bild av om det går att lägga ett pussel, om det går att se ett mönster i olika tolkningar. Annars är det klart att vi inte har ändrat på de regler som finns när det gäller förutsättningarna för att få arbetslöshetsförsäkringen utbetalad. Någonstans är det möjligt att man har kommit fram till en annan tolkning än tidigare, och det är i så fall lite märkligt.

Det finns regler om arbetslöshetsersättning vid deltid och bisyssla, men just i det här fallet som Eva-Lena Jansson tar upp i interpellationen är det inte fråga om det eftersom det inte föreligger ett anställningskontrakt eller någon betalning. Därför kan man från principiella utgångspunkter fundera över hur man har kommit fram till det beslutet i det här fallet.

Slutsatsen blir ändå att vi inte har ändrat på de regler som handlar om att stå till arbetsmarknadens förfogande för rätt till ersättning. De är i grunden desamma. I den mån det har varit problematiskt tidigare, och är det också i dag, är det möjligt att överklaga till förvaltningsdomstol. På

det sättet bedömer jag ändå att det finns tillräckligt gott skydd för den enskilde för att få en opartisk bedömning av vad som är rätt eller inte.

Prot. 2008/09:107
27 april

Anf. 64 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Ja, man kan överklaga till förvaltningsdomstol, men jag har följt ett fall med en fritidspolitiker som också har överklagat till länsrätten. Länsrätten har avslagit hennes överklagan. Nu har hon fått prövningstillstånd i kammarrätten, och jag ser fram emot att kammarrätten granskar frågan.

Det som är principiellt viktigt i båda fallen gäller någon timme i veckan – oavsett vad det kan vara fråga om. Fritidspolitikern har inte haft någon ersättning, hon har av sagt sig ett fast arvode, men hon får i alla fall inte ersättning från a-kassan. Nu pratar vi alltså om en person som skriver i en tidning utan att få ersättning.

Om man fullföljer principen, som just a-kassan har gjort om den person som har skrivit i tidningen, vad händer med alla andra a-kassor som kan se att en arbetslös har skrivit under en insändare i en tidning? Kommer den a-kassan också att säga att det verkar som att personen ofta skriver insändare i tidningen, och därför ifrågasätter kassan om personen ska få a-kassa för heltid? Det är befängt. Det borde var och en förstå. Det vore därför bra om arbetsmarknadsministern kunde ta ett initiativ till att ha en dialog med Arbetslöshetskassornas Samorganisation, SO, för att försöka se om det går att få en samsyn. Hur ser det ut? Vi ska veta att det finns a-kassor som har tolkat fritidspolitikers rätt till inkomst på ett helt annat sätt än det andra exemplet som jag har tagit upp. Det finns motstridiga uppgifter där a-kassorna ska tolka samma regelverk, men det tolkas olika. Det verkar falla på vilken handläggare man har turen eller oturen att få. Jag utgår från att dessa handläggare naturligtvis gör sitt bästa och följer det regelverk de är satta att tillämpa, men principiellt är det viktigt att det blir samma rättstillämpning. Om man har rätt till a-kasseersättning tycker jag också att man ska få det. Det ska inte hänga på att a-kassan har valt att tolka regelverket på ett sätt som inte är lagstiftarens mening.

Jag frågar än en gång: Är det tänkbart att ta initiativ till en samling med Arbetslöshetskassornas Samorganisation för att lyfta upp frågan om vad som är principiellt rätt i fråga om de olika tolkningarna som finns i a-kassorna?

Anf. 65 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det enkla svaret på den frågan är ja. Jag delar i grunden Eva-Lena Janssons uppfattning.

Nu är det så här att a-kassorna har ett visst myndighetsansvar i förhållande till skattebetalarna och naturligtvis sina medlemmar. Precis som Eva-Lena Jansson säger är det naturligtvis viktigt med ett rättssäkert och tydligt regelverk.

Det som förbryllar mig lite är att det här regelverket inte har ändrats. Men om det är så att denna typ av fall uppstår är det naturligtvis viktigt att ha en dialog med Arbetslöshetskassornas Samorganisation och Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen för att se om det är fråga om undantag eller om det finns ett mönster som gör att frågan måste hantearas. Jag ska vara tydlig med att säga att vi kommer att prata med SO om detta.

Svar på
interpellationer

Anf. 66 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Det var ett glädjande besked från arbetsmarknadsministern. Jag ser fram emot att se både sjuka, pensionärer och arbetslösa som utövar sin rätt att framföra sin syn på bloggar och i insändare – utan att riskera att bli av med sina ersättningar. Det är viktigt att detta initiativ tas från regeringen. Det kan inte vara så att vi gör olika tolkningar.

Jag tror att a-kassorna med alla de förändringar som regeringen har gjort i a-kassan också tolkar att piskans politik ska gälla även regleringen av a-kassan. Regeringen har skickat signaler – ibland olyckliga signaler – och jag hoppas att vi nu får en bra utredning i frågan.

Tack, fru talman, för debatten.

Anf. 67 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Även jag tackar. Det är klart att vi båda vill ha ett system som innebär att man ska stå till arbetsmarknadens förfogande när man får a-kassa. Det är grunden för allt. Samtidigt vill vi båda två att man ska kunna ha ett liv, kunna blogga, utöva ett fritidsintresse eller vad det kan vara. Det måste finnas sätt för att hantera detta.

Min utgångspunkt är att eftersom reglerna inte har ändrats finns den avvägningen i regelverket i dag. Men om det sker olika tolkningar är det svårt för en enskild att veta vad som gäller. Därför kan ett sådant samtal vara en bra idé så att det går att se om det finns en grund för att det sker olika tolkningar eller om det är undantag snarare än regel.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2008/09:FPM108 Rekommendation till mandat att inleda förhandling om att inrätta en europeisk patentdomstol, till näringsutskottet

2008/09:FPM110 En strategi för forskning, utveckling och innovation inom IKT: Höjda insatser KOM(2009)116 till trafikutskottet

12 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2008/09:190 till socialutskottet

13 § Bordläggning

Prot. 2008/09:107
27 april

Anmäldes och bordlades

Framställning

2008/09:RS3 Inkomstgaranti och jobbskatteavdrag

Finansutskottets betänkande

2008/09:FiU32 Förvärv av kvalificerade innehav i finansiella företag,
m.m.

Socialutskottets betänkande

2008/09:SoU21 Omreglering av apoteksmarknaden

Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden

2008/09:MJU13 Strandskyddet och utvecklingen av landsbygden m.m.

2008/09:MJU11 Jakt och viltvård

2008/09:MJU22 Fiskeripolitik m.m.

Civilutskottets betänkanden

2008/09:CU26 Insolvens- och utsökningsrätt

2008/09:CU31 Fastighetsrätt

2008/09:CU34 Konsumentfrågor

14 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 27 april

2008/09:475 Verksamhetsavbrott i mindre företag

av *Marie Engström* (v)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:476 Fakturamodellen vid ROT-avdrag

av *Marie Engström* (v)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:477 Pendling mellan Gävle och Stockholm

av *Åsa Lindestam* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 5 maj.

15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 27 april

2008/09:885 Anhörigas företrädare i placeringsärenden

av *Yvonne Andersson* (kd)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2008/09:886 Allmänhetens tillträde till Hagaparken

av *Christina Axelsson* (s)

till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 5 maj.

16 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 24 april

2008/09:842 Diktaturers köp av företag i demokratier

av *Ameer Sachet* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

den 27 april

2008/09:861 Situationen för unga arbetslösa

av *Gunnar Sandberg* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 5 maj.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början till och med 8 § anf. 41 (delvis)
och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

KARI HASSELBERG

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
3 § Svar på interpellation 2008/09:397 om nivån på svenska elpriser	2
Anf. 1 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	2
Anf. 2 ALF ERIKSSON (s)	3
Anf. 3 CARL B HAMILTON (fp).....	4
Anf. 4 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	4
Anf. 5 ALF ERIKSSON (s)	6
Anf. 6 CARL B HAMILTON (fp).....	6
Anf. 7 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	7
Anf. 8 ALF ERIKSSON (s)	8
Anf. 9 MAUD OLOFSSON (c)	8
4 § Svar på interpellation 2008/09:410 om fossilgasutbyggnad	9
Anf. 10 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	9
Anf. 11 RENÉE JERYD (s).....	9
Anf. 12 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	10
Anf. 13 RENÉE JERYD (s).....	11
Anf. 14 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	12
Anf. 15 RENÉE JERYD (s).....	13
Anf. 16 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	13
5 § Svar på interpellation 2008/09:458 om polisresurser i år	14
Anf. 17 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	14
Anf. 18 THOMAS BODSTRÖM (s)	14
Anf. 19 HENRIK VON SYDOW (m).....	15
Anf. 20 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	16
Anf. 21 THOMAS BODSTRÖM (s)	17
Anf. 22 HENRIK VON SYDOW (m).....	19
Anf. 23 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	19
Anf. 24 THOMAS BODSTRÖM (s)	20
Anf. 25 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	21
6 § Svar på interpellation 2008/09:459 om Ekobrottsmyndigheten	22
Anf. 26 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	22
Anf. 27 THOMAS BODSTRÖM (s)	22
Anf. 28 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	23
Anf. 29 THOMAS BODSTRÖM (s)	24
Anf. 30 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	25
Anf. 31 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	25
Anf. 32 THOMAS BODSTRÖM (s)	26
Anf. 33 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	27
7 § Svar på interpellation 2008/09:460 om effektivisering av åklagarnas arbete	27
Anf. 34 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	27
Anf. 35 THOMAS BODSTRÖM (s)	28

Anf. 36	Justitieminister BEATRICE ASK (m)	29
Anf. 37	THOMAS BODSTRÖM (s)	30
Anf. 38	Justitieminister BEATRICE ASK (m)	31
Anf. 39	THOMAS BODSTRÖM (s)	31
8 §	Svar på interpellation 2008/09:439 om arbetslivsforskning på reträtt	32
Anf. 40	Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	32
Anf. 41	THOMAS STRAND (s)	33
Anf. 42	Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	34
Anf. 43	THOMAS STRAND (s)	34
Anf. 44	EVA-LENA JANSSON (s)	35
Anf. 45	Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	36
Anf. 46	THOMAS STRAND (s)	37
Anf. 47	EVA-LENA JANSSON (s)	37
Anf. 48	Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	37
9 §	Svar på interpellation 2008/09:425 om regeringen och arbetslösheten	38
Anf. 49	Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	38
Anf. 50	JOSEFIN BRINK (v)	39
Anf. 51	CARL B HAMILTON (fp)	40
Anf. 52	EVA-LENA JANSSON (s)	41
Anf. 53	Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	42
Anf. 54	JOSEFIN BRINK (v)	43
Anf. 55	CARL B HAMILTON (fp)	44
Anf. 56	EVA-LENA JANSSON (s)	45
Anf. 57	GUNNAR ANDRÉN (fp)	45
Anf. 58	Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	46
Anf. 59	JOSEFIN BRINK (v)	47
Anf. 60	Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	48
10 §	Svar på interpellation 2008/09:449 om a-kassans regelverk och utförande av sysslor	49
Anf. 61	Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	49
Anf. 62	EVA-LENA JANSSON (s)	49
Anf. 63	Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	50
Anf. 64	EVA-LENA JANSSON (s)	51
Anf. 65	Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	51
Anf. 66	EVA-LENA JANSSON (s)	52
Anf. 67	Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	52
11 §	Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	52

Prot. 2008/09:107
27 april

---

12 § Hänvisning av ärende till utskott	52
13 § Bordläggning.....	53
14 § Anmälan om interpellationer	53
15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	54
16 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	54
17 § Kammaren åtskildes kl. 14.06.	55

